

НЕ ЧАКАЙТЕ
ЕХОТО,
АБОНИРАЙТЕ
СЕ ЗА
В. „ЕХО” !
КАТ. № 255

Брой 10 (1846)

Година LI, ISSN-0205-0943

Октомври 2009

Цена 0.60 лв.

Туристическият вестник

Издание на БТС

БТС грижовен стопанин на обектите

Заслон
„Ботев“
стр. 5

В ПЛАНИНАТА

Инвестиционната политика на БТС през последните 5 години, която се изразява конкретно в основните и текущите ремонти и подмяна на оборудването на хижите, е не само правилна, но бележи значителни резултати с конкретни измерения. Отремонтираха се над 120 високопланински хижи и

няколко гранични застави по южната граница, като от ненужни и полуразрушени постройки те се превърнаха в кокетни сгради.

И през настоящата година се извършиха сериозни ремонти и обновяване на около 50 хижи, предстои въвеждане в експлоатация и на нови обекти.

В няколко поредни броя на в. „ЕХО“ ще запознаваме читателите с условията, които предоставят новоремонтираните хижи. В този брой представяме х. „Партизанска“ (една от хижите в ТВК „Бунтовна“), заслон „Ботев“ и х. „Славянка“.

(Повече на стр. 5)

Държавно първенство по нощно ориентиране

48-А КУПА
НА ВЕСТНИК „ЕХО“

На 19.09.2009 г. вечерта от 20,30 часа в к.к. Албена беше даден старт на държавното първенство по нощно ориентиране. По традиция за 48-и път наградите – медали и купи за победителите, осигури вестник „ЕХО“, официалният медиен орган на Българския туристически съюз, представен от главната редакторка Нина Мишкова.

Домакин на състезанието беше клубът по спортно ориентиране „Добротица“ – Добрич, с председател Крассимир Ненов. Българската федерация по ориентиране, начело с нейния председател доц. д-р Атанас Георгиев, осигури електронна система „Спорт идент“, а компютърната обработка извърши техническият секретар на БФО Константин Койнов. Маршрутите бяха изготвени от Диан Бонев от СКО „Вариант 5“ - Търговище. Контролен съдия беше Пламен Кирилов от СКО „Академик“ - Варна. Повече от 20 съдии осигуриха отлична организация и за около час стартираха 226 състезатели от 25 клуба по спортно ориентиране на България. Те заедно сътвориха красивото нощно шоу, наблюдавано от хиляди гости на Албена.

(Продължава на стр. 3)

Уникална музейна сбирка

По инициатива на ТД „Трапезица-1902“ – Велико Търново, в туристическия комплекс „Момина крепост“ в местността Ксифифор отвори врати музейна сбирка „Туризм и туристически спортове“. Официалното откриването стана на 25 септември 2009 г. от заместник-министъра на икономиката, енергетиката и туризма Иво Маринов и председателя на ТД „Трапезица-1902“ Паскал Паскалев. Сред официалните гости бяха

народните представители от Великотърновска област Христо Христов и Евгени Стоев; главният секретар на БТС Венцислав Удев; зам.-областният управител д-р Любомира Попова; зам.-кметът на община Велико Търново Йордан Грозданов; зам.-кметът на община Горна Оряховица Иван Момъков; директори на регионални исторически музеи, представители на туристически дружества от страната и др. (Продължава на стр. 2)

Хасково в 100-те НТО

По-различен, по-привлекателен и притегателен става съвременният град Хасково, който неотдавна бе прибавен в списъка на 100-те топ туристически обекта на БТС. Това е град, който не може да не се посети, особено след като влезе в Книгата на Гинес с най-високата статуя на Св. Богородица в света. На тържеството по този повод в Туристическия информационен център на града дойдоха местни жители, интелектуалци, представители на регионални медии. Изпълнителният секретар на БТС Венцислав

Удев връчи официално на директора на Информационния център Пилев „Удостоверение за включване на Хасково в Националния списък на 100-те НТО, както и печат за обекта. В словото си Венцислав Удев подчерта, че идеята за включването на Хасково в Движението е дошла от местни родолюбци. Според него изборът на обекта е сполучлив и потокът от наши и чужди туристи вече ще се насочва и към този български град. Хасково има какво да покаже на България и на света и с прибавянето му към списъка със

100-те НТО се слага само началото. В. Удев определи това и като голям шанс, който се дава за развитието на района и за повишаване на възможностите от подпомагане на местния бизнес. В околностите на града има още много забележителности, които тепърва ще се развиват и ще станат привлекателни за туристите. След тържествената част най-нетърпеливите побързаха да сложат печат в своите книжки.

(Соб. инф.)

(Още на стр. 4)

КАЛЕНДАРЕН ПЛАН НА БТС

Октомври - до 15 ноември

Национални прояви

Теглене на томболата за носителите на значки на движението „Опознай България - 100 НТО“, ноември, София, БТС, Организационен комитет

Походи, посветени на Първи ноември - Ден на народните будители, октомври-ноември, по места, БТС, ТД

Национална среща на туристите ветерани, 70 г. х. „Здравец“, 3 октомври, ТД „Шипка“ - Пловдив, БФТВ

Песенен празник на туристическите хорове „Слава вам, будители“, ноември, БТС, ТД „Шипка“ - Пловдив

Международни прояви
Международен колопоход „Не на наркотиците“ - 3 октомври - БТС, ТД „Еделвайс“ - Сандански

Хижа
„Партизанска“
стр. 5

Хижа
„Славянка“
стр. 14

БЕРИГА МАГАЗИНИ ЗА МОБИЛНИ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ

От 25 юли до 2 август 2009 г. ТД „Сърнена гора“, Стара Загора, организира експедиция до Високите Татри в Словакия. Петдесет туристи реализираха три високопланински маршрута, които досега не са проучени от старозагорските любители на планината. Ръководител и преводач на групата беше Николай Ванков, а водач - опитният планински водач, 77-годишният Борис Иванов.

Старозагорци на Високи Татри

Основната цел на експедицията бе да се опишат маршрутите с всичките им особености, да се достави богат снимков и видеоматериал, който да бъде полезен за туристите при следващите експедиции. Четири дни участниците в преходите се наслаждаваха на многообразието на природата и цветовете, пленяващата красота на високопланинските върхове и долини, кристалното сияние на водопадите, тайнствеността на дълбоките пещери. Изходен пункт за преходите беше селището Стари Смоковец. Маршрутите включваха няколко върха алпийски тип. Сред тях - Ломнишки щит (2634 м), седло Полски

Хребяк (2200 м), близо до първенеца на Високи Татри - Герлаховски щит (2655 м) и Солиско (2093 м). Вторият маршрут - преход през седло Полски хребяк - беше с продължителност десет часа и преминаване на три места по метална верига и метални стълби.

Татранският национален парк (TANAP) впечатлява с изключителната си чистота. Никъде няма хартийки и счупени стъкла. Всеки турист сваля отпадъците си сам, не откъсва и стръкче трева, нито боровинки и маляни. Падналите след смерч борови дървета са оставени непокътнати. Обозначенията на маршрутите е направено изцяло с естествени

материали. Табелите са дървени и са разположени върху естествен показател - клоните на дърво. Планинските пътеки са оформени като „магистрала“.

Туристите посетиха и разгледаха историческите и културните забележителности на столиците Братислава, Виена, Будапеща.

В ТД „Сърнена гора“ - Стара Загора, международните експедиции се провеждат по традиция. Тази година посещенията на Високи Татри бе и по повод на 60-годишнината от създаването на TANAP.

Стефка Божинова,
Стара Загора

(Продължение от стр. 1)

Музейната сбирка е не просто събрана 107-годишна история на едно от първите в страната туристически дружества. Тя представя силната връзка между създаваните през годините традиции и съвременните престижни изяви и постижения в областта на туризма и туристическите спортове на членовете на Туристическо дружество „Трапезица-1902“. Това е уникална сбирка, единствена по рода си в страната, чиято цел е да бъдат запознати широк кръг посетители - граждани и гости на В. Търново, с теми от природата, историята и постиженията на туристическото дружество от създаването му до днес. По реализацията на този проект се работи от 2006 г., когато специалистите от Регионалния исторически музей - Велико Търново, Васил Мутафов и Виолета Драганова разработват съвместно с представители на ТД „Трапезица-1902“ тематико-експозиционен план и се започва проучвателска и събирателска дейност.

През 2007 година ТД „Трапезица-1902“ възстанови благотворителна традиция, чието начало е поставено през 1903 година - Коледен благотворителен бал.

Всяка година дарените средства на бала се предоставят за благородни и общественозначими цели, сред които в миналото - залесителни дейности, поддържане на исторически паметници, печатни издания на дружеството, строеж на туристическа хижа на хълма Царевец, подкрепа на изявени спортисти и др. Благотворителната инициатива на ТД „Трапезица-1902“ на Коледенния бал през 2008 г. е в подкрепа на реализирането на музейната сбирка. Събраната благотворителна сума от бала е 3125 лв. Осъществяването на проекта подкрепиха и дарители със 7400 лв. и Туристическо дружество „Трапезица-1902“ - с около 12 000 лв.

Музейната сбирка е разположена в две зали и включва 36 табла и 17 витрини, съдържащи 350 фотоса и над 200 музейни експонати, сред които документи, печатни издания на дружеството, отличителни знаци, награди и отличия - купи, медали, грамоти, информационни материали, свързани с приноса на ТД „Трапезица-1902“ като организатор и домакин на десетки държавни, шест балкански, три европейски и три световни купи и световно първенство през 2003 г. с участието на 32 държави и 560 спортисти, общественозначимата му дейност за оформяне и поддържане на туристическите маршрути в региона. На открит подиум са представени туристически и алпийски пособия, екипировка и вещи на планинари от различни поколения.

Свои снимки, вещи и награди, свързани с дългогодишна туристическа дейност и спортни постижения, дариха Димитър Шербетов, Димитър Геров, Стоян Петров, Тотю Дюлгеров, Яневка Исапова, Евдокия Шипчанова, Димитър Богданов, Здравко Николов, Ганка Карагеоргиева, Енчо Русев, Ангел Ганцаров, Боянка Василева, Наталия Атанасова, Евгения Пангелова, Борислав Кенаров, Иван Сираков, Наталия Димирова, Благовест Лазаров, Калин Гърбов, Милен Видиновски, Цвета Кожухарова, Ина и Тодор Джамбазови, Сандю Бешев, Малчо Малчев, Орлин Чачановски, Марин Хараланов и много други. Сред най-ценните експонати, представени в музея, са: Уставът на ТД от 1903 г., оригиналната партитура на химна на българските туристи по текст на Кирил Христов и музика на Иван Константинов - 1904 г., първата безплатна туристическа спалня за учаци и реклама за нея, първият пътеводител на Велико Търново и околностите му от 1907 г., първата хижа

Уникална музейна...

на Царевец, открита на 24 май 1922 г., оригиналният печат и Устав на ЮТС „Царевец“ - В. Търново, учредителните документи от възстановяването на БТС - 1957 г., орден „Кирил и Методий“ - I степен, и медал „Алеко Константинов“, с които е удостоено дружеството, макети на архитектурни паметници във В. Търново, изработени от Леон Филипов - председател на дружеството; панорамни снимки от старопрестолния град - най-старата от 1870 г., престижни отличия и награди на наши спортисти; две стенни пана - фотографии на великотърновския алпинист Петър Панайотов, спечелила Национален конкурс през 2002 г., и последната технологична разработка на фирмата за изкуствени катерачни стени „Уолтопия“.

При реализирането на проекта ТД „Трапезица-1902“ работи успешно с традиционните си партньори - Българския туристически съюз, Регионалния исторически музей, Регионалната народна библиотека „П. Р. Славейков“, Държавния архив - Велико Търново. Сред дарителите, подпомогнали осъществяването и популяризирането на инициативата, са БТС, „Болярка ВТ“ АД, „Уолтопия“ ООД, „Вектор конструктор“ ООД (инфраструктурно и жилищно строителство), „Шарков Инкомс“ ООД, „Джамбо 33“ ООД, „АРБА“ ООД, ресторант „Щастливеца“ и хотел „Аквоя“. Музейната сбирка очаква своите нови дарители и новите отличия на членовете на туристическото дружество днес.

Експозицията ще бъде отворена за посещения всеки ден от 10.00 до 17.00 часа. За заявки и информация - Велико Търново, тел./факс : 062/ 63 58 23; 062/ 62 34 10; e-mail:trapezitca_1902@abv.bg.

(Соб. инф.)

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2010

ЕХО Старт ЕХО
15 октомври
до
25 декември

Отново те каним с нас, уважаеми читателю. През следващата 2010 година ни предстоят много вълнуващи приключения, очакват ни непознати красиви кътчета от България и света, любопитни дестинации. Радостта идва най-вече от споделяните емоции, от съвместните преживявания, от усещането, че сме заедно. Затова **бъди с нас и тази година, абонирай се за любимия си вестник „Ехо“, (абонаментен номер 255), сложи рамо на усилията ни и нека заедно го направим по-четивен и полезен за Негово величество Туриста.**

Споделяй с нас повече, бъди конструктивен в критиките си и попълвай пропуснатото. А ние ще се стараем да няма празноти в поднасяната туристическа информация и не се съмнявай, че тя ще бъде още по-богата, доколкото е многостранна и *ползотворна дейността на Българския туристически съюз, чието огледало се стараем да бъдем. Нашият жест на благодарност към абонаментите се за 2010 г. (10 лв. за 12 броя при единична цена 0,80 ст.) ще бъде коледната томбола, която ще разигравем с копие от абонаментните бележки на абонатите, изпратени до редакцията. Подаръците са уикенд за двама в обекти на БТС, раници и палатки, суитчъри и юбилейни фланелки с емблемата на БТС и 50 години в „Ехо“, както и други полезни пособия, без които раницата на туриста не е пълна, ви очакват.*

Затова без колебание тръгни с нас, стани част от абонаментната кампания „Ехо“ 2010!

Заседание на УС на БТС

Проведените мероприятия по повод 50-годишния юбилей на в. „Ехо“, честванията по повод 50 години организирано туристическо пеене и 50 години хор „Планинска песен“ бяха част от разглежданите теми на поредното заседание на Управителния съвет на БТС, което се проведе на 2 октомври в централата на Съюза. Бе отчетено, че тържествата и мероприятията в юбилейната година имаха своята поанта на тазгодишния Ден на туризма на витошкия Черни връх, където в отбелязването им участва многохилядно туристическо множество с представители от ТД от цялата страна. Като точка от дневния ред бе утвърждаването на План-програма за провеждане на регионални срещи-семинари с ръководствата, счетоводителите и председатели на ТД в страната, както и приемане на План за работата на УС на БТС за останалата част от 2009 г.

Бе приета и докладна записка за учредяване на дяловото участие на х. „Алеко“ от ТД „Монтен“ - София. Туристическото дружество е доказало през изминалите години, че е сериозен инвеститор и е полагало грижи за х. „Алеко“ като един истински добър стопанин. Учредяване на съсобственост с БТС би осигурило на ТД „Монтен“ спокойствие и по-голяма сигурност при изпълнение на инвестиционната програма, както и при по-нататъшно стопанисване на обекта.

Въз основа на Правилника за духовно стимулиране УС на БТС прие единодушно решение да награди:

- с медал „За особени заслуги“ Петя Колчева и Камен Колчев, изкачили първенеца на планетата вр. Евверест;

- с плакет - Елисавета Първанова - за принос и в развитието на туризма и алпинизма и нейния юбилей;

- с медал „Алеко Константинов“ - Борис Стрински - диригент на Хора на туристите ветерани от гр. Самоков, диригент и композитор, и във връзка с 80-годишния му юбилей;

- с медал „Алеко Константинов“ - Никола Добрев - във връзка с неговия 80-годишен юбилей и принос в развитието на туристическото хорово пеене и културно-масова дейност.

(Соб. инф.)

Държавно първенство

(Продължение от стр. 1)

Курортният комплекс „Албена“ в своя 40-годишен юбилей за пръв път се изпълни с толкова много светулки, бягащи нагоре или надолу към плажа, сред градинки, покрай хотели и басейни, събирайки се и разпръсвайки се като искри от младежки огън на състезателите.

Много хора трудно се ориентират през деня, а за да може човек да се състезава през нощта, като се ориентира в непозната местност, разчитайки само на карта и компас, трябва особена дарба. Гледайки как стартират един по един състезателите и изчезват в тъмнината по своите маршрути, на страничните наблюдатели им става интересно и загадъчно. Някаква магия е омагьосала тези деца и възрастни, които, осветявайки картата си с фенерчетата, разпознават безпогрешно сложната обстановка и тръгват да търсят контролните знаци. А това е държавно първенство. Маршрутите са дълги и трудни, за да може накрая да победят най-добрите. Трябва лично да участва човек и да завърши успешно, за да изпита удоволствието, че е надвил в себе си и най-малките съмнения за страх и невъзможност да се справи с всяка трудна ситуация. Щом това

може, значи всичко може.

Едно кратко разсъждение наум при търсене на контролните точки: „Напред по алеята, пътеката вляво, вдясно е горичката, зад нея е дупката. Ето, осветих я. Лентичките проблеснаха. Номерът на КТ е моят. Лампичката на станцията светна и чух сигнала. Добре! Хайде към следващата КТ. Запомни маршрута. Нагоре по стълбите, после вдясно по алеята, напред до басейнчето. Да, ето ги детските люлки. Зад източния ъгъл на оградката е КТ. Осветих я. Номерът е, който търсех. Добре, отчете. Отново напред...“ И така точка след точка до финала. Каква гордост изпитва всеки, който успее да се класира в челната тройка и заслужи медал от държавно първенство.

В спорта ориентирание няма случайно попаднали състезатели. В тайните на ориентиранието трябва да те посвети някой приятел или учител, но най-често родител. Ориентиранието се е превърнал в семеен спорт, но какво по-хубаво от това деца и родители да са заедно сред природата в почивни дни и да се състезават със своите връстници по зелените стадиони, както образно наричаме парковете и горите. Така израства младо, силно, здраво и

умно поколение, което не само да се реализира добре в живота, но и достойно да представя България по света.

Ориентиранието като спорт в България се роди и израсна в БТС преди 55 години. Най-запалените туристи, водачи в планината, бяха и добри състезатели по ориентирание, защото верният път към хижата или към върха е само един и той трябва да бъде открит, независимо дали е паднала мъгла, или пък се върви в тъмнина. Състезателите по ориентирание бяха, са и ще бъдат най-добрите туристи и водачи на групи в планината. Състезателите пристигат на финала един по един или на групички. Някои със силен финален спринт спечелваха по няколко секунди, за да завоюват победата, други по-спокойно, но с щастливи лица, че са завършили успешно. Трети едва на финала разбираха, че са пропуснали някоя КТ, но финалът е зад тях и реванш могат да търсят в следващото състезание. Имаше и пристигнали с ожулени или издраскани ръце и крака, но лекарят и сестрата веднага даваха първа помощ. Нямаше тежки контузии. Всичко свърши добре.

Състезателите финишираха и класирането се оформи.

В елитната група при жените първо място спечели Елеонора Николова от „Подем“ - Габрово, изминала маршрут с дължина 6,7 км с 27 КТ за 46,09 мин., следвана от Златимира Жечева и Десислава Керемедчиева от „Академик“ - Варна. При мъжете на първо място се класира 6-ия в света Кирил Николов – Дизела от СКО „Вариант 5“ - Търговище, изминал маршрут с дължина 7,8 км с 29 КТ за 36,31 мин., следван от Ивайло и Златко Каменарови от „Компас-крос“ - Русе.

От отбора на Добрич участие взеха 23-ма състезатели. Младите ни състезатели за пръв път участваха в такова силно нощно първенство и затова главната задача беше успешно завършване на състезанието. Отлично се представи ветеранът Смилан Трифонов в група М55, който успя да пробяга маршрут с дължина 3,8 км с 20 КТ за време 37,23 мин. и да спечели първото място и златния медал в постоянна размяна на местата във временното класиране със Стефан Димитров от „Темпо“ - Варна. Нено Няголов М55 остана на 5-о място.

Най-важни бяха класиранията на младите състезатели от М/Ж14 до М/Ж 21 години, които носят точ-

ки за финансиране на клуба при класиране до 20-о място. Димитър Грозев, който се състезава в група М20, се класира на 7-о място, Натали Кашева Ж14 на 9-о място, Александра Стоянова Ж16 на 10-о място, Християн Колев и Теодор Добрев М16 - на 10-о и 11-о място, Стоян Росенов М14 на 12-о място, Яна Маджарова Ж14 на 13-о място, Антония Маджарова Ж14 на 16-о място. Много добре се представиха ветераните, които бягаха в групите за М/Ж21 за покриване на нормативи и трябваше да избягат в тъмнината най-дългите маршрути: Илиана Кашева Ж21 – 16-о място, Иво Георгиев Ж21 – 18-о място, Ивелин Мирчев М21 – 20-о място, и други.

Дойде моментът за награждаване. Момчета и момичета, юноши и девойки, мъже и жени, ветерани излизаха по тройки и под ръкоплясканията на останалите състезатели получиха своите най-ценни медали. Г-жа Нина Мишкова лично награди първенците. Тя връчи и купата на вестник „Ехо“ на отбора „Вариант 5“ от Търговище, събрал най-много точки. На 2-ро и 3-то места се класираха отборите на „Академик“ - Варна, и „Трапезица“ - Велико Търново.

Красимир Ненов

ДОМАКИНИТЕ СПЕЧЕЛИХА ОТБОРНАТА ПОБЕДА

В чест на празника на град Добрич на 19 септември в градския парк беше даден старт на състезанието по ориентирание „Паркова купа Добрич“ - трети кръг от Българска паркова купа 2009 г., в която участват елитни състезатели на България М/Ж 21Е с крайно годишно класиране. Участваха общо 160 състезатели – 102-ма мъже и 58 жени от 20 отбора на България. Те бяха разпределени в 22 групи по възраст и пол, като най-малките участници бяха М/Ж 10, а най-възрастните - над 60 години.

Състезание по ориентирание от такъв висок клас и с участието на най-добрите в България се провежда в Добрич за пръв път. Организаторите от спортен клуб по ориентирание „Добротица“ положиха много усилия за подготовката му. Те изготвиха нова карта на централната градска част и обнови материалната си база. Българската федерация по ориентирание предостави за ползване електронна система „Спорт идент“, а клубът

Състезание по ориентирание „Паркова купа Добрич“

по ориентирание „Вариант 5“ от Търговище - стойки и контролни точки. Съдействие оказва общинската администрация на град Добрич, която осигури основа за изработване на нова карта, а чрез Постоянната комисия „Спорт и младежки дейности“ клубът

получи финансово подпомагане за организация и за награди за състезателите. При най-многобройно участие - 36 състезатели, купата за отборно първо място спечелиха добричките ориентировачи. Нено Няголов, живата ле-

генда на този спорт тук, с удоволствие вдигна красивата купа. На второ място се класира отборът на „Трапезица“ - Велико Търново, а на трето - отборът на „Подем“ - Габрово.

Медали за Добрич спечелиха: Желязко Генов – М14

- сребърен, Емил Стоянов – М16 - бронзов, Димитър Грозев – М18 – сребърен, Мариета Здравкова – Ж20 - сребърен, Димо Петров – М55 – златен, Нено Няголов – М55 – сребърен. Всички наши състезатели бяха облечени в нови екипи. Те изглеждаха като млади подвижни красиви цветя в парка.

Най-голям интерес предизвика оспорваната борба за челните места при елита М/Ж21. В тези групи не участваха добрички състезатели.

При жените на първо място се класира Елеонора Николова от „Подем“ - Габрово, която пробяга 3,0 км за 16,54 мин. На второ е Наталия Димитрова, на трето - Златимира Жечева – и двете от „Академик“ - Варна. На 4-то - Стефания Димитрова от „Браунтим“ - Велико Търново, на 5-то - Марияна Атанасова от „Трапезица“ - Велико Търново, и на 6-о - Радмила

Сапунджиева от „Вариант 5“ - Търговище.

При мъжете на първо място се класира Кирил Николов – Дизела от „Вариант 5 - Търговище, който пробяга 3,2 км за 14,07 мин. На второ Ивайло Каменаров от „Компас-крос“ - Русе, на 3-то Димитър Димитров от „Младост“ - Благоевград, на 4-то Ивайло Петров от „Вариант 5“ - Търговище, на 5-то - Атанас Бояров от „Мадарски конник“ – Шумен, и на 6-о Николай Димитров от „Браунтим“ - Велико Търново. Освен медали тези състезатели получиха и парични премии. Парите бяха осигурени от спонсорите на добричкия клуб и връчени от председателя на Българската федерация по ориентирание доц. д-р Атанас Георгиев. Председателят на добричкия клуб Красимир Ненов връчи грамоти и цветя на 12-те елитни състезатели.

Краси Георгиев

Населени още преди 7000 години, земите тук крият тайни на много и различни цивилизации. Тепърва има да се преоткриват нови паметници. Поколения напред ще се учат от тях.

Аз и моите връстници имахме шанса да израснем, когато още беше жив духът на старо Хасково. За жалост, този невидим паметник днес съществува само в сърцата на малцина. Неговите следи ще останат най-вече в спомените и гените на местните жители. А има какво да се помни!

Тук единствено и най-добре бяха изразени старобългарските еснафски традиции, които някога можеше да усетиш дори в една вечерна разходка по Чаршията. По това време на деня тук се стичаше много и голямо, целият град се изсипваше, като че ли на парад след работния ден. В градинката пред театъра свиреше духов оркестър и всеки, който пожелаеше, можеше да потанцува под звездите. Хората се познаваха и уважаваха, достойнството беше издигнато в култ и всички знаехме и помним за цял живот, че истинският хасковлия, като даде дума, няма нужда от подпис и печат! Ще удържи обета си. Някога, на две юзчета

в кръчмите, старите майстори са залагали цялото си състояние в името на занаятчийската чест и е нямало излъгани. Идете и вижте невероятните въоръжени в уникалните възрожденски къщи от 19 век. Те демонстрират не само повишените естетически изисквания на замогналите се занаятчи и търговци, но и пазят легендите как са се утвърждавали баш майсторите! Във всеки случай не чрез връзки, свадби или хитрини. Всеки резбован таван е символ на някоя съдбовна надпревара, зачела публично победителя, но и достойнството и усилията на съперника. Еснафските правила и нрави са един написан учебник за поколения напред, един неръкотворен паметник, който е здравият духовен постамент на съвременното Хасково. Защото именно смайващата смесица от селски, градски и европейски бит от ония години на зараждаща се буржоазия е диктувала стила и морала в китния градец и амбициозно го е дърпала към настоящето.

Докато растеше днешното зряло население, старата

Тук съм се родил. В гробищния парк на „Кенана“ почиват костите на моята прабаба, потомък на стара местна фамилия, съществена част от старо Хасково. Никога няма да забравя думите ѝ: „Нашият град прилича на себе си. Той е на кръстопът, какви ли не интересни хора са оставили частица от душата и културата си. Затова открай време си имаме собствен дух и характер. Тук хората се раждат оригани...“ Сега, когато пристрастно ис-

кам лично да поздравя моите съграждани, че влязоха в списъка на Стоте национални туристически обекти, където отдавна им е мястото, не мога да не изкажа съжалението, че не всички в този уникален южен кът от родната ни може днес да се види и оцени по достойнство. Много важни и ценни послания са си отишли заедно с хората и годините. Не са оставили видими следи, но са се вплели в духа и вида на този хубав град...

от най-ярките паметници на тракийската култура. Край с. Александрово през 2000 г. прочутият наш археолог Георги Китов успя да открие по тези земи внушителна по размери тракийска гробница, която е сред най-монументалните подобни паметници по нашите земи. Стенописите ѝ са изключително запазени и дават неоценим принос към познанията ни за

Но не е малко и това, че прочитът на старото название на селището, което е било само на 2 км от настоящото, означава Музей... Това уникално място се намира на около десетина км от границата ни с Гърция. Готови да посрещнат гости край селото днес има открити три архитектурно-исторически обекти. Само на километър от него е известната

№72

Хасково

част от другите стари градинки в центъра, са създадени от автор и изпълнител на Борисовата градина в столицата. Навремето си бил завършил специализирано образование в Будапеща и Париж. Неслучайно градът прави впечатление на всички с уникалните си зелени площи и днес. Това са само щрихи, които показват, че старият еснафски център винаги е привличал будни и образовани хора. И е давал път на идеите им.

Днес мъдростта на старо Хасково може да се усети не само от архитектурните паметници, но и най-вече сред оная част от центъра, където от Градската градина до Театъра сред наниз от тополи се вие сребърната лента на рекичката и все още напъва: "... край реката редят се, редят се тополите, побелели от първия сняг..." Любимата на няколко поколения песен на „Щурците“ - „Среща“, навремето бе написана, вдъхновена от приказката край хасковската река. Дъхът ѝ продължава да вълнува романтиците и днес...

За да видиш истински сегашно Хасково, трябва да си предвкусил от оня специфичен еснафски дух и морал, който е в темелите му. И ще ти стане ясно, че неслучайно тъкмо тук днес се издига един от уникалните паметници в света -

МОНУМЕНТЪТ „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ - ЕДИН ОТ РЕКОРДИТЕ НА ГИНЕС

За съвременно Хасково се казва, че е градът на Богородица. Повод за това е издигнатият с много любов монумент на Божията майка с младенца, закрилница на града. Това е най-високият в света паметник на Дева Мария, вписан в рекордите на Гинес. Открит е през 2003 г. Изработен е от полимер – бетон, и тежи 80 тона. Височината му от 32,8 м изглежда още по-внушителна поради факта,

че монументът е издигнат на южния хълм над града. Това трябва да се види и преживее. Особено приятно за посетителите е, че освен прекрасната панорама, която се открива към града, в основата си прочутият паметник предлага и един красив параклис - „Рождество Богородично“, където може да се запали свещица за здраве и дълголетие.

Уникалната старинна архитектура на запазения и реставриран стар център, обновен тук-там с модерни сгради, носи все още уюта и атмосферата на стария еснафски град. Еклектиката, която ви заобикаля отвсякъде, не разваля стила и хармонията, напротив, обогатява представата за поколенията, вградили културата си в архитектурния облик. Радват очите невероятните

зелени площи във и около града, хилядите артефакти и експонати, събрани в богатите сбирки на местните музеи велики послания от много цивилизации. Приятно ще ви изненада и заслужилата специално внимание картинна галерия на Хасково. Територията на този интересен кръстопътен регион предлага още много изкушения за ценители и туристи. Ако отделите малко време, тук можете да се запознаете с едни

ТРАКИЙСКА КУПОЛНА ГРОБНИЦА

Тя е една от най-големите и най-интересни куполни гробници от микенски тип в Тракия. Строена е през IV в. пр.Хр. Напълно е запазена до днес в оригиналния си вид. Има необичайна архитектура. Състои се от една кръгла и две правоъгълни камери. Множеството златни, бронзови, стъклени и керамични предмети, намерени тук, говорят, че вероятно е принадлежала на местен владетел.

Специален интерес за туристите представлява и мезекската

СРЕДНОВЕКОВНА КРЕПОСТ

Това е най-добре запазената средновековна крепост в Родопите. Строена е през 11-12 в. на площ от 7 дка. Има форма на четириъгълник. Легендите разказват за епохата на византийския император Алексей Комнин, за огромната ѝ значимост в отбраната на българската държава преди падането под робство. Разположена е живописно и стратегически сред красивите североизточни склонове на планината. И днес крепостта впечатлява с внушителните цилиндрични отбранителни кули, високи над 10 м. Зидовете са завършвали с платформа и зъбери, част от които били запазени до 1900 г. Но след това постепенно била разрушена, за да се доставят от нея материали за строежа на турските казарми в Свиленград. В днешно време се реставрира с помощта на европейски програми и става все по-желана туристическа атракция.

Посетителите на най-новия от 100-те НТО – монументът на Света Богородица в гр. Хасково, могат да ползват услугите на следните туристически обекти на БТС

Както винаги гостоприемни

ХИЖА „АИДА“

Намира се на рида Мечковец – Хасковската хълмиста област, Източните Родопи, в подножието на едноименния връх, на 755 м н.в. Представлява масивна двуетажна сграда с капацитет 35 места, с вътрешни санитарни възли и бани.

Хижата е водоснабдена и електрифицирана, отоплението е с ел. уреди и на твърдо гориво. Разполага с бюфет, туристическа кухня и столова. През лятото може да се ползва външна столова, оборудвана с пейки, маси и барбекю.

Хижата е пункт от европейския маршрут Е-8.

За връзка с хижата: 0878/749-474.

Съседни туристически обекти: вр. Мечковец (860 м н.в.) – 0.30 ч., скалният фено-

мен Айкас – 1 км, местн. Шарапаните – 1 ч., х. Буково – 3 ч., х. Сини връх – 9 ч.

Изходно място: с. Минерални бани – 9 км (2 ч. пеша). Село Минерални бани отстои от гр. Хасково на 16 км по асфалтово шосе.

Стопанин: ТД „Аида“ – гр. Хасково, тел. 0898/519-815, 0882/966 377.

ТУРИСТИЧЕСКА СПАЛНЯ „ГАБЕРА“

Намира се в парк „Пеньо Пенев“ в Димитровград, на 124 м н.в. Представлява масивна триетажна сграда с капацитет 64 места в стаи с по 2 легла със самостоятелни санитарни възли и бани.

Сградата е водоснабдена и електрифицирана, отоплението е с ел. уреди. Разполага с бюфет и туристическа столова

За контакти: 0391/6-69-81.

Съседни туристически обекти: обекти „Пеньо Пенев“ в Димитровград, на 124 м н.в. Представлява масивна триетажна сграда с капацитет 64 места в стаи с по 2 легла със самостоятелни санитарни възли и бани.

Изходни места: автогара и жп гара Димитровград (на жп линии София – Пловдив

– Свиленград и Русе – Подкова). Гр. Хасково (гара на жп линията Русе – Подкова) отстои на 16 км от Димитровград.

Стопанин: ТД „Хеброс“ – Димитровград, тел. 0896/688-527, 0896/688-526.

Йордан Йорданов, началник-отдел „Хижи, маркировка и комуникации“

Обновени обекти на БТС

ХИЖА „ПАРТИЗАНСКА“

Хижата беше открита в началото на септември след генерална реконструкция и основен ремонт. Тя е с капацитет 70 места, разположени в стаи с по 2 и 4 легла и 2 апартамента, всички със самостоятелни санитарни възли и бани, локално отопление, туристическа столова, изцяло ново обзавеждане с мебели и постелъчен инвентар. Хижата е част от туристически възпоменателен комплекс „Бунтовна“.

Към комплекса е и хижа „Воеводска“ – архитектурата и вътрешният интериор са във възрожденски стил. Капацитетът на хижата е 60 места в стаи с 2, 3, 4, 5 и 7 легла. Във всяка стая има мивка, санитарните възли са етажни, отоплението е на твърдо гориво, има туристическа столова и купчинница (бюфет).

За резервации: 0878 762 051, 0887 651 858.

ТВК „Бунтовна“ е разполо-

жен в Средна гора, местностите Конска поляна и Кулата, на 1140 м н.в.

Съседни туристически обекти: х. Чивира – 4 ч., вр. Влък – 0.40 ч.

Изходно място: с. Кръстевич, община Хисар – 2.30 ч. пеша (12 км по поддържан

горски път). Селото отстои на 11 км от гр. Стрелча, на 24 км от гр. Панагюрище (обект № 36 от 100-те НТО), на 33 км от местн. Оборище (обект № 36 от 100-те НТО), на 13 км от Старосел (обект № 67 от 100-те НТО).

Стопанин: ТД „Бунтовна“ – с. Кръстевич.

ЗАСЛОН „БОТЕВ“

Заслонът е изцяло обновен, основно ремонтиран и отлично обзаведен и оборудван.

Разположен е в Каловица планина (Средна Стара планина), местност Полянката, в западното подножие на вр. Ботев, на 2053 м н.в. Представлява едноетажна

топлоизолирана каменна сграда с общ капацитет 28 легла, разположени в една стая с 8 легла, а в друга – 20 двуетажни легла, напълно обзаведени с постелъчен инвентар. Има вътрешна и външна тоалетна, вътрешна баня, локално отопление. Заслонът е водоснабден и електрифициран с агрегат. Разполага с отлично обзаведена туристическа столова и кухня, предлага се храна по предварителна заявка. Отворен е целогодишно и е с постоянен персонал.

За контакти: 0878/197-451, 0878/544-880.

Изходни места: х. „Васил Левски“ – 3.30 ч. (хижата е на 4.30 ч. от Карлово - № 44 от 100-те НТО), х. „Равнец“ – 4.40 ч. (хижата е на 2-2.15 ч. от гр. Карлово), х. „Рай“ (през вр. Ботев) – 2.45 ч. (хижата е на 4.30 ч. от гр. Каловица - № 45 от 100-те НТО), № 5 от 100-те НТО, х. „Плевен“ – 2.30 ч. (хижата е на 2.30–3 ч. от кв. Видима – гр. Априлци).

Съседни обекти: вр. Ботев (№ 46 от 100-те НТО и № 3 от 10-те планински първенеца) – 0.45 ч., х. „Тъжа“ – 3.40 ч., х. „Рай“ (през местн. Равнака) – 5.50 ч., х. „Добрава“ (през вр. Голям Купен) – 7.30 ч.

Международен семинар за планинските хижи и хотели

През септември в Румъния, по покана на Зелената екоасоциация и Института за социално стопанство в Мюнхен, се проведе работна среща за устойчив мениджмънт на планинските хижи и хотели. Работната среща беше организирана в рамките на проект за обучение на собственици (персонал) на планинските хижи (хотели), пансиони, администратори на паркове и неправителствени организации в планините. Срещата се организира от Германската федеративна екологична фондация (DBU) и Централноевропейската инициатива (CEI). Целта беше да се обмени опит относно устойчивия мениджмънт на планинските хижи и хотели, паркови администрации и НПО центрове от Централна Европа и да представят добрите практики на хижите на Германския алпийски клуб (DAV) в Германските и Австрийските Алпи. Мястото на срещата беше малкото курортно

градче Бран, обл. Трансилвания, в подножието на Природен парк „Бучеджи“, 2505 м н.в. В инициативата участваха представители от Полша, Украйна, Румъния – собственици на хижи, НПО, служители от национални и природни паркове. От България освен представители на БТС имаше и представители на екоорганизации и собственици на хижи.

Семинарът се проведе по точно определена тематична програма, като първият ден беше посветен на обстойно запознаване с проекта. Първата тема, за която бяха запознати участниците, засягаше ползването на алтернативни източници на енергия: слънчева, вятърна и водна. Бяха представени технически съоръжения, които е възможно да се монтират на планинските хижи съобразно природните условия по тяхното местоположение.

(Продължава на стр. 9)

На Витоша – ученически празник

На 30.09.2009 г. в местността Игликина поляна на Витоша се проведе есенният спортно-туристически празник, организиран от Столичната община съвместно с Българския туристически съюз, Планинската спасителна служба и Дирекция „Парк Витоша“.

Празникът бе открит с приветствие от г-жа Пелагия Чернева и протече под мотото „Чрез любовта към природата – по-добри към хората“.

Програмата започна с народни танци на Фолклорен ансамбъл „Горна баня“ към читалище „Пробуда“ и продължи с популярни песни, изпълнени от трио „София“ към читалище „Димчо Дебелянов“ - район

„Слатина“. Паралелно се провеждаха комбинираната спортно-туристическа щафета, теглене на въже и построяване на палатка с ученици от столични училища. Най-активни в спортно-туристическите прояви бяха 5-о ОУ; 42-ро ОУ; 30-о СОУ и 56-о СОУ. Те участваха и в конкурс „Мис и Мистър на Игликина поляна“.

На победителите бяха раздадени много предметни награди. В щафетата до 8-и кл. победител е трети отбор на 42-ро ОУ; в щафетата до 12-и кл. – първи отбор на 30-о СОУ. В построяването на палатка до 8-и кл. победител е първи отбор на 5-о ОУ, а до 12-и кл. - отборът на 56-о СОУ. В конкурса „Мис и Мистър“ приз взеха:

Тезджан Ахмедова и Виктор Стоилов от 56-о СОУ. Специалната награда за „най-добре танцуващ“ се присъди на Адриана Гигова от 30-о СОУ.

Празникът завърши със съревнованието за млад еколог - „Да почистим Витоша“. Раздадени бяха ръкавици и чували, участниците почистваха терена и всички получиха награди за труда си. Участниците в традиционния вече есенен спортно-туристически празник си тръгнаха от Игликина поляна при слънчево време със слънчево настроение. Със заканата – догодина отново тук, по същото време, с още по-добри резултати!

Румяна П. Божкова, експерт УСМ

Нови маршрути в Природен парк Беласица

Беласица е една от малкото планини в България, запазила природата си недокосната. Това се дължи на факта, че доскоро тя попадеше в т.нар. гранична ивица от времето на социализма, когато достъпът до нея беше затворен. Разположена в югозападната част на България, тя спуска красивите си склонове едновременно към Гърция, Македония и България. И до ден днешен това е територия, която малко се посещава от туристи. Преди около година планината бе обявена за природен парк, което освен грижата за природата дава възможност за развитие на устойчив туризъм.

Само за една година в парка вече са изградени четири тематични пътеки - „Животът на кестена“, „Перерудите и цветята на Беласица“, „Приатели“ и „Пътека на мравката“. Различните наименования на пътеките ориентират посетителите в многообразието на растителните и животинските видове в района. Първите два маршрута започват от подножието на планината, където се намират селата Коларово и Яворница - разказва Тоня Тодорова от Регионалния исторически музей в Благоевград. Пътеката на мравката започва от хижа

„Конгур“, където е разположено входното информационно табло за маршрута. По принцип този род маршрути не са с голяма продължителност. Идеята е хората да научат повече за конкретните видове, които сме подбрали. В случая, „Пътеката на мравката“ е с продължителност 1 час и 20 минути. По нея има разположени четири информационни табла, които ни представят червената горска мравка, един от малкото защитени видове безгръбначни в България. От тях добиваме представа за значението на мравките, които са малки, но уникални същества.“ По света са известни около 12 000 вида мравки. В Европа обаче те наброяват едва 150. Подобно на осите и пчелите, мравките също живеят в общества с определена йерархия.

Другата пътека - „Приатели“, представя дърветата, продължава Тоня Тодорова. Подбрали сме десет дървесни вида, които са характерни за планината Беласица. Маршрутът започва от хижа „Беласица“ и продължава към живописния Лешнишки водопад. Неговата продължителност е 1 час и 40 минути. Туристите имат възможност и по двете пътеки да използват специално обучени водачи. Разбира се, не е задължително да се наема водач за преходите. По проекта има издадени диглапки с карти и обяснение и няма опасност човек да се изгуби. Освен това

пред хижите, откъдето тръгват пътеките, има поставени информационни табла. Има ги и в околните села и в близкия град Петрич, за да приканват посетителите към горските приключения по пътеките из парка. Туристите имат възможност да отседнат както в самите хижи, така и в къщите за гости в планинските села. Благодарение на различни проекти местните хора са осъзнали, че селският туризъм може да им носи добри доходи. По този начин се запазват местните традиции и старите занаяти, които не спират да привличат вниманието на ценителите на местния бит и култура. Затова във всички околни села хората предлагат къщите си на гости от цял свят. А фолклорните ансамбли към читалищата в селата представят своите специално подобрени програми. „Разбира се казва Тоня Тодорова, - има още много работа в тази посока, но първите крачки са направени. В началото местните хора не можеха да повярват, че ще идват туристи в техния район - обяснява тя. - Природата в тази планина е запазена, защото няма много човешка дейност. След обявяването на парка за природен един от приоритетите на неговата дирекция е развитието на алтернативните форми на туризъм. Има организирани групи, които посещават планината. Тенденцията е потокът от туристи да се увеличава и се надяваме добре да представим природните дадености на района. Искаме те да бъдат достатъчно привлекателни за туристите.“

Дарина Григорова, БНР
Снимки авторката

Малкият голям град Рила навърши 40

Казано е - в областта на културата няма малки и големи народи. Ще допълним: няма малки и големи градове и населени места. Погледнато от този ъгъл, градчето Рила, сгушено в подстъпите към великата планина и специално в преддверието на ПП „Рилски манастир“, има с какво да се гордее и да отрази достойно своята зряла 40-годишнина. Тук може да се види една от най-старите църкви в района - „Св. Архангел Михаил“, която е обявена за национален паметник на културата. В гр. Рила може да се види и архитектурно-историческият комплекс „Бабинска махала“, който представлява ансамбъл от запазени къщи - паметници на културата с местно значение. Тук може да бъде посетена и църквата „Св. Никола“, където се намират дърворезбован владически трон, направен от Алекси Рилец, а също така да се посети музейната експозиция, подредена в сградата на читалище „Христо Ботев“. Това са само част от културните забележителности на града с впечатляващо име Рила. Като не се спираме на най-главния му приоритет - входна врата към най-значимия паметник на българската култура и духовност - Рилския манастир. Но това е една огромна и неизчерпаема тема, на която сме се спирали и ще се спираме нееднократно.

Ако се върнем на юбилея градчето с многовековна история, сгушено в югозападната част на Рила планина, има само около три хиляди жители. Като селище е от II-III век, потвърдено от артефакти - битова керамика, монети и др. паметници на античността. Имало е различни наименования - Спортела, Ролигери, Дриска, докато приеме сегашното, името на планината Рила. Цяла седмица - от 7 до 12 септември - гражданите на Рила празнуваха 40-годишния юбилей от обявяването на селището за град. В рамките на честването се проведе много културни мероприятия, в т.ч. срещи с местни интелектуалци и дейци, допринесли за израстването на града. Гражданите на Рила и техните гости видяха, чуха и се запознаха отблизо с дейността на Дирекцията на ПП „Рила“, чието седалище е в града. Неговият малоброен състав от шест души отбеляза с достойнство и своя

деветгодишен юбилей. Това е период, през който милиони туристи и поклонници на Рилската света обител са се възползвали от неговата разностранна дейност. Дейност, която опазва растителния и животинския състав и дава възможност на хилядите любители на природата да черпят сили и знание. От анализите, направени в книгата за посетители, се вижда, че всяка година се завишава посещаемостта на парка. Според кмета на община Рила Георги Кабзималски „направените анализи показват неизползваните възможности за развитието на различни форми за отдих и туризъм и начините за устойчиво използване на природните ресурси в нашата община.“ И още за бъдещето на региона от проф. Николай Божков - ректор на Колежа по туризъм, който има образователна база в гр. Рила: „Организираният двегодишен мониторинг на посетителския поток на територията на един от най-големите и красиви природни паркове в Европа, обединил богатото културно-историческо наследство на България, с най-красивата природа показва много широки и неразкрити хоризонти.“

Тържествената сесия на Общинския съвет на 10.09.2009 г. - деня, в който Рила е обявена за град, удостои своите първи трима почетни граждани, връчи грамоти на двама и преименува една улица. **За почетен гражданин посмъртно бе удостоен д-р Спас Стойчев, име, познато на жителите на Рилската и Кочеринската община. Втори също посмъртно - Димитър Чалашканов, като кмет допринесъл твърде много за благоустрояването и водоснабдяването на всеки дом с чиста планинска вода. Третият почетен гражданин на град Рила е докторът в Университетска болница „Лозенец“ Валери Янев. С почетна грамота бяха удостоени дългогодишната учителка, а сега ръководителка на хора за стари градски песни при ОНЧ „Христо Ботев“ - Валентина Сърбинска, завоювали много грамоти, дипломи и награди при участията си в редица фестивали, надпявания и др. Почетна грамота получи и 16-годишният годишният състезател по спортни танци при клуб „Импулс“ във Велинград - Христо Гръчки,**

който за десети път стана шампион на България при група „младежи“. На името на самобитния поет, рилски гражданин Ангел Чергарски беше наречена улицата, на която се е родил, живял и творил.

Кулминацията на тържествата бяха в съботния ден на 12.09., когато над 22 състава от читалищата от близки и далечни селища дойдоха пред Културния дом още в 11.00 ч. да пеят и танцуват. Специално за големия празник Рилското туристическо дружество с над сто и седемдесет членове и 110-годишна история, покани своите колеги туристи от Самоков, Петрич и Разлог да огласят Рилската долина с планински песни.

Малката, но амбициозна група на клуб „Планинарка“ при туристическо дружество „Пирин“, гр. Разлог, първи поднесе песните, които се пеят по върховете и хижи. А после самият маестро Борис Стрински, написал музиката на стотици туристически песни, ръководеше представителния хор на самоковските туристи. Внушителен беше и туристическият хор „Иван Апостолов“ при туристическо дружество „Калабак“, гр. Петрич, огласили през август туристическото тържество тази година на Черни връх.

Непринудена беше срещата на трите хора с туристите домакини в парк „Елхите“. Скромен обяд, песни и хора беше достатъчно за новото приятелство и отнасянето на хубави спомени от Рила. За това допринесоха и трите млади туристки - Дияна и Василка Костови и Цеца Илчова, посрещнали и развели гостите из града и околностите. Когато настъпи вечерният здрач, пред микрофоните застанаха кметът Георги Кабзималски и председателката на ОбС Надя Каралийска-Василева, които поздравиха гражданите и гостите на гр. Рила и обявиха решенията на тържествената сесия. Празничната седмица на рилчани завърши с илюминации и веселие. Оставяйки надеждата, че със своето богато историческо минало и природни дадености градът има всички предпоставки да се развива като богата туристическа дестинация, достойна и единствена порта към Рилския манастир.

Иван Стефанов Димитров
(Тахтаджийски),
председател на ТД „Рила“

Ученическа школа по билкарство

Лятото отмина, но впечатленията остават и искаме да ги споделим с вас. Още в първите дни на ваканцията учениците от Клуба по екотуризм в гр. Славяново, обл. Плевен, отлетяха за х. „Узана“. Топлата усмивка на хижарката прогони дъжда и дори разпънаха палатки. Там проведеха кратка школа по билкарство. Четири дни опознаваха местността и билките, които се срещат в нея. Научиха как и кога се събират, как се сушат, за какво се използват. Събраха много жълт кантаргон, мащерка, цариче, листа от горска ягода, бял равнец, подбел, мента и др. Запознаха се и с растителни видове, които, макар и лечебни, не трябва да се събират, за-

щото са включени в Червената книга. Покрай основната задача учениците минаха по Узанската екопътека, застанаха в географския център на България и двама нови туристи получиха там планинските си имена. Своите знания за билките и билкосъбирането учениците демонстрираха пред горския цар и неговата дъщеря - горската нимфа. Доволен от наученото, той им връчи сертификати за завършена школа по билкарство и придобито звание „билкар - първа степен“. Групата се прибра, заредена с енергия, заредена с билки за зимата, и започна подготовка за учебната експедиция „Мусала 2009 г.“, за която ще ви разкажем в друг брой.

Антония Николова, ръководител на клуба по екотуризм „Орлета“, гр. Славяново

Българи и македонци отново на връх Руен

Близо 150 туристи от България и Македония отново изкачиха първенеца на Осоговската планина – връх Руен (2252 м надм. вис.). Въпреки лошите метеорологични условия – силен вятър и дъжд, на върха се събраха представители на ТД „Осогово“ (Кюстендил) и Крива Паланка (Македония). В традиционната проява, съществуваща от около 20 години, се включиха туристи и от други градове на двете страни. Председателите на

туристическите дружества в Кюстендил и Крива Паланка – Радослав Михайлов и Катица Борисовска, поздравиха смелите туристи, които въпреки неблагоприятните природни условия се изкачиха на връх Руен. Сред участниците в срещата на върха бяха кюстендилците 10-годишният Виктор Росенов Николов и 87-годишният Васил Радичков.

Даниела Стоименова
Кюстендил

Ехо от Трона на Зевс

ТД „Вихрен“ – Банско, организира с група туристи изкачване на олимпийския първенец Митикас (2918 м) - Гърция. Походът бе посветен на 106-годишнината от Илинденското въстание и се проведе със съдействието и подкрепата на Община Банско.

Участници бяха 18 туристи - 7 жени и 11 мъже, между които внук на 16 и дядо на 77 години, а от жените най-възрастната бе на 75 години.

В 7.00 часа от хижа „Спилиос Агапитос“ водачите Михаил Рахов, Красимир Улузов и Иван Кивев, опитни планинари алпинисти, поведоха групата по стръмната снага на планината към връх Скала. Над нас небето редуваха слънце с леки облаци и тих ветрец. Ето ни на вр. Скалата. Оставяме раници, щекли. Водачите разгъват въжето, завързваме прусека, закопчаваме карабинера и

по алпийския дял към връх Митикас. Спускаме се в цепнатините на гигантската снага на планината, пълзим по гладкия скалист масив нагоре, следваме въжето под зоркия поглед и спокойните и уверени наставления на водачите. Фото-репортерът Благой Помов ту изпреварва разгънатата колона, ту изостава, за да улови и запечата с камерата движението на групата, атакуваща високата планина.

Секретарят на дружеството Александър Калистрин напрегнато и тревожно, кога отдъхващо, следи движението и стъпките на всекиго от нас.

След три часа преход ние сме на върха, на Трона на Зевс!

Зашеметяваща гледка – спектакъл!

Величествена природа! Гръмовежцът ни посреща лъскав със слънце и хлад. Реем поглед по митичната планина, предания и легенди оживяват, превръщат се в реалност - това е планината на боговете!

Ехото ни е далечно, но Българите и Банско туптят в сърцата ни!

Маргарита Баханова,
ТД „Вихрен“ - Банско

45 години извървяха туристите ветерани от Ловеч

В далечната 1964 година в нашия красив люляков град Ловеч към туристическо дружество „Стратеш“ се създава Клуб на туристите ветерани. Това са хора, които обичат страната си, обичат красотите ѝ, които не се плашат от дъжд, вятър, буря – слагат раницата на гърба и тръгват. Обходили всички планини, изкачили всеки връх, минали по всяка планинска пътека – и така... 45 години.

На 9, 10 и 11 септември чествахме нашия юбилей. Дойдоха колеги от 23 града да ни поздравят. Събрахме се туристи ветерани - общо 126 човека. Присъстваха и видни гости: бяхме поздравени с топли думи от кмета на града г-н Минчо Казанджиев, който винаги помага на нашия клуб, от председателя на ТД „Стратеш“ и др. Наши гости, представители от различни градове на страната, ни пожелаха дълъг живот, много здраве и да продължаваме напред. Получихме много поздравителни адреси, цветя и подаръци...

На втория ден планинският водач и член на клуба Иван Бойкин изведе 70 човека на Крушунския водопад и Деветашката пещера. Всички участници останаха очаровани от красотите на нашия край.

А вечерите в ресторант „Национал“ – вихренска хора и танци, които дължим на нашето момче - музиканта Петър Недялков, ще останат незабравими. Веселихме се от сърце! На третия ден, след посещение на крепостта „Хисар“ и музеите в стария квартал „Вароша“, гостите, щастливи и доволни, заминаха по родните си места.

Бъдете живи и здрави, мили колеги!

Клуб на туристите ветерани

Тридесет и трима туристи ветерани от Айтос и Ямбол решихме през август да минем по екопътеката „Бялата река“. За нас, айтоските туристи, това беше поредният поход, който посветихме на 35-ия юбилей от създаването на клуба ни. Честването проведехме през септември на хижа „Здравец“.

... И така, след уморително пътуване, стигнахме Калоперския манастир. Той ни очакваше притихнал, сгушен между величествени орехови дървета и къпинови храсти. От едната му страна разлива бистри води Бяла река. За нея дойдохме тук и за екопътеката, която се вие срещу течението ѝ. Разхладохме се в студените води. Оpozнахме околностите на манастира, вечеряхме дружно и весело в близкото заведение.

Прекрасният август ни беше дарил един от най-хубавите си дни. Църковната камбана удари в ранни зори. Ясният и звук огласи целия Балкан. Тръгнахме бодрни към екопътеката преди яркото слънце да се запали. Бързахме да се нарадваме на невиджани до този миг природни хубости. В този божествен кът на Стара планина божествени човешки ръце са изградили само от дърво забележителна и съвсем нелека туристическа пътека. Стръмни стъпала, перила и осем моста се издигат над реката. Нужни са кураж и мерак да ги стигнеш и преминеш. Но

само така можеш да се насладиш на прелестите, които природата е скрила дълбоко в пазвите си. Заслужава си усилията, още на втория мост бяхме изненадани от дивната гледка. Когато от моста погледнахме надо-

По екопътека „Бялата река“

лу, о, Боже! Свят ни се зави, дъхът ни спря. Дълбока каменна клисура, реката лъкатуши и като змийче се провира между скалите, шуми и стене, сякаш пее нещо.

Слънцето не закъсня. Спусна огнени лъчи, запрати ги чак долу в реката и тя блесна като позлатена.

След всеки мост пред очите ни се разкриват все нови и нови картини, една от други по-живописни и омайни. Екопътеката стигна до малка сенчеста полянка с дървена бележка. Седнахме да отдъхнем, че бяхме все на възраст от 65 до 85 години. Гората ни се усмихна. Дърветата ни се поклониха, а Бяла река запя по-весело. Тя сякаш ни поздравяваше за куража и младежкото дръзновение. Доволни от успешния преход, дружно и възторжено запяхме: „Прекрасна си, мила Родино, от Тимок до Черно море“...

Тонка Петкова, Айтос

Неотдавна в град Казан се проведе симпозиум на ЮНЕСКО „Астрономията на древността: през времето и пространството“, в който вземат участие двама българи. По време на научните сесии бяха представени 5 български астрономически паметника, които ще влязат в готвещия се от специалистите на ЮНЕСКО представителен списък на световното културно наследство, свързано с астрономическите практики в древността. Любезните домакини от Казанския университет и Астрономическата обсерватория „Енгелгард“ бяха организирали свободното време на участниците в симпозиума изключително интересно, предлагайки посещение на обекти, свързани с историята на града и околностите му. Без да подозират тръпката в душите на българите, дошли да участват не само в симпозиума, но и да видят земите на Волжка България...

НАКРАТКО ЗА СЪВРЕМЕНЕН КАЗАН

Казан (на руски - Казань, на татарски - Казан или Qazan) е един от най-големите градове в Русия и столица на Република Татарстан, Приволжки федерален окръг. Казан е важен индустриален, търговски и културен център и средище на татарската култура. Разположен е при вливането на река

Казанка (Казансу) във Волга (Идел). Населението му е около 1 500 000 души.

Казан е основан през 10 век от волжките българи като укрепление по тяхната граница с фино-угърските племена (мари, удмурти и др.). През 11-12 век се превръща в търговски център на пътя, свързващ Северна Европа с Близкия изток. След превземането на Болгар и Биляр от монголите през 13 век много техни жители се преселват в Казан, който става център на държава, зависима от Златната орда. По това време градът става известен като Булгар ал-Джадид („Новият Болгар“).

През 1438 г., след разпадането на Златната орда, Казан става център на Казанското ханство. Градския пазар Таш Аяк се превръща в голямо търговско средище, а крепостта е реконструирана и разширена. През 1552 г. градът е превзет от руския цар Иван Грозни, по-късно му жители са избити, а много сгради са разрушени. През 1708 г. Казанското ханство е окончателно унищожено и Казан става център на руска губерния. По времето на Петър Велики там се изгражда основната част от новия Каспийски флот.

НЕЩО ЗА БЪЛГАРИТЕ ОСНОВАТЕЛИ

Знаех, че на хиляди километри от днешна България тече голямата руска река Волга.

Край един от големите й завои се издига древният град Казан. Днес той е столица на Република Татарстан, част от Руската федерация. На територията на страната живеят 3,8 млн. души, от които най-многобройни са т.нар. татари. Същност това название се появява в XV-XVI в. в рамките на отделилото се от империята на монголите Казанско ханство. По политически причини етнонимът е съхранен от русите, ликвидирани в XVI в. независимостта на тази държава. Историческите извори обаче са единодушни, че коренните жители дълго се съпротивлявали на наименованието татари и настоявали, че са българи.

Нашите колеги от Астрономическата обсерватория ни разказват, че през 2005 г. е чествана 1000-годишнината от основаването на Казан. Тази дата дълго време била отричана в руската и светската историография. Твърдяло се, че градът е създаден едва в XIV в. Нещата започнали да се променят чак след 1997 г. Тогава екипът на проф. Фаяз Хузин започва разкопки в старата част на Казан. На голяма дълбочина под останките на късните периоди се появява непознат културен пласт. Постепенно се очертава неговия селище, оградено с дървена стена и ров. То имало търговско-занаятчийски квартал и жилища за гарнизона. Но сензацията идва от откритите

Казан —

ОСНОВ

предмети, които се отнасят без изключение към IX-X в. Особено важни са арабската сребърна монета от X в. и незначително как попадналата чешка монета на княз Вацлав (907-935). А керамичните съдове насочват към прочутата салтово-маячка култура, определяща ясно наследниците на Велика България на хан Кубрат. Изводът е категоричен - Казан е бил създаден като град в една от българските средновековни държави, известна днес в науката като Волжко-Камска България. Историята започва след 660 г., когато умира великият хан Кубрат. Смъртта му съвпада със страшното нашествие на хазарите, разгромили Велика България. Византийските историци разказват за неговите петима синове, пръснали се на различни страни, водейки части от своя народ. Докато Аспарух намира място за заселване на Дунав, старшият син Батбаян остава да брани остатъците от държавата. Котраг тръгва със своите конници в непознатите и враждебни степи на север. Най-многобройни сред тях са кутригурите, известни като сребърни българи. Те

достигат района на Средна Волга, където през VIII-IX в. влизат в контакт с древнотатарски и хунски племена. През 922 г. хан Алмас обединява отделните племена и създава Волжко-Камска България. Животът му преминава в битки със стария враг, хазарите. За да се противопостави на тяхната инвазия, той се свързва с арабския халиф Муктадар.

ЦЕНАТА НА ПОМОЩТА И НЕЗАВИСИМОСТТА

Това е приемането на исляма. Наследниците на Котраг стават мюсюлмани само няколко десетилетия след като потомците на Аспарух са прегърнали християнството. Малко след това киевският княз Светослав Игоревич слага край на хазарската държава. Земите на Волжко-Камска България са напълно освободени и това полага началото на голям разцвет. До XII в. тя обхваща огромна територия от днешната Самарска област в Русия до Северна Чувашия и Южното Приуралие. Мощната държава контролира прочутия Път на коприната от Азия към

Европа по Волга. Това й дава възможност да развива търговията и да натрупа несметни богатства. Издигат се яки каменни градове, като първата столица Биляр, по-късната Болгар, Сувара и др. Арабските автори Ибн Фадлан, Ибн Руста и руските хроники с удивление разказват за приказната страна България и нейните богатства.

Естествено, всичко това привлича много нашественици. Особено агресивни са руските князе. Отново съдбата прави знак на двете разделени от хиляди километри държави. През 970 г. победителят на хазарите Светослав завзема централната Дунавска България. А през 977 г. е първата голяма война на русите с българите на Волга. От XI в. основен враг на Волжко-Камска България става Владимир-Суздалското княжество, предшественик на Московска Русия. Въоръжените сблъсъци продължават повече от 200 години - чак до 1229 г., когато най-сетне е сключен мир. Двете страни сепомиряват пред идващата от изток смъртна опасност - монголското нашествие. Волжко-Камска България става първа

По светите места на Волга: Раифски манастир, остров Свяжжск...

Човек пътува не за да пристигне, а да пътешества... Тези думи на великия Гюте отекват в съзнанието, когато започна участието ми в едно вълнуващо пътешествие по светите места на Волга, както и по водите на великата река.

Централна Русия – това са огромни горски масиви с езера като очи, с небесносини ленти на малки и големи реки, с ливади край тях и високи треви. Стройни белостовили брезички като хороводи от руски красавици образуват малките горички по пътя. В района преобладават широколистните гори, а южно от град Казан се простира широка ивица дъбрави. Някога казанските бранища са били отбранителна линия срещу набези на свои и чужди.

Още в автобуса, на път към Раифския манастир, ни бе разказана следната история... **Началото на манастирската обител поставил монахът Филарет, съименник на бащата на основателя на династията Романови Михаил Романов. Бягайки от светската съета в Москва, той обхождал всички манастири по Волга, но едва в Казан, зад стените на Казанския Кремъл, успял да намери утеха в Спаския манастир. Не за дълго! Разрастващият се град го накарал да се уедини в околните гори, които са особено разкошни около бреговете на великата река Вол-**

га. И веднъж, бродейки сред дърветата, той съзира кристално езеро, недалеч от реката. Мястото го очаровало и решил именно там да си построи малък скит. В него той се отдал в служба на Бога. Много поклонници разбрали за светия човек и започнали да пристигат от близки и далечни места. Някои решили да останат с Филарет и постепенно духовното средище се разраснало. Така около 1600 г. около Сумското езеро се появява монашеско село. То именно, след смъртта на Филарет, се превръща през 1662 г., с благословията на Казанския митрополит Лаврентий, в манастир с малка дървена църква. Главната светиня на Раифския манастир станала чудотворната Грузинска икона на Пресвета Богородица.

Лято е. Корабът „Адмирал“ пори водите на Волга. Слънцето палаво играе с вълните на огромната река и хвърля отблясъци чак до хоризонта. Самотна чайка съпровожда кораба със своя скитнически полет, като ту се задържа над кърмата, описвайки зигзаги във въздуха, ту се зарейва в далечината, сякаш се чувства изгубена сред необятното празно пространство, през което се носят водите на величествената река.

Корабът е изпълнен с хора, очакващи да видят част от исто-

рическото очарование на местата, към които се е отправил. Събрани на групи, пътниците върху горната палуба оживено сочат към брега и разпалено разговарят. Корабът пътува от Казан и към Казан, столица на страната Татарстан, където много народности и раси в Русия се смесват в суетната на обикновения живот. Съзнавам, че да възприема страната Русия, трябва най-напред да

Из необятните на великата рус

я разбере. Знам, че всички ходят в Москва или в Санкт Петербург, но аз мисля, че тук, в Казан, тя е по-истинска. Това място неудържимо привлича всички онези, които искат да влязат в странната вселена на неподправената Русия...

граничният град,

ван от българите

та преграда на Европа срещу страшните азиатски воини. Макар да е завладяна и да влиза в границите на Златната орда, тя запазва значителна автономия.

Българските първенци бързо се издигат в управляващия елит и през XIII-XIV в. наследниците на Котраг преживяват втори разцвет. Именно тогава се издига северната част на Волжко-Камска България с главен град Казан. През XV в. обаче напълно освободилото се от монголската власт Казанско ханство отново се сблъсква с руските войски, този път на Московското княжество. Последната дата е 1552 г., когато след тежка обсада войските на Иван IV Грозни вземат града.

ПО ВОЛГА - ДО ГОЛЕМИТЕ БЪЛГАРСКИ ГРАДОВЕ

След толкова много исторически перипетии днешните потомци на хан Кубрат на Волга отново търсят българския си корен. Откритието на проф. Фаяз Хузин – един от съвременните обективни изследователи, даде възможност да се стигне до честването на Казанската хилядолетна юбилей на Ка-

зан – основания от българите град. Заедно с разкопаването на столиците Биляр и Болгар и с разкриването на древните селища от руски археолози в Самарска област то е важна стъпка в изследването на историята на българския народ по тези земи. След опожаряването на Биляр българите преместват столицата си на брега на Волга. Мястото не е случайно - преди това тук било първото поражение на Чингиз хан. Българският цар Челбир го победил в 1232 г. и върху полето на победата започва изграждането на град Велики Болгар. Доскоро това чудо на архитектурата било скрито под името село Куйбишев. Дотам може да се стигне само по Волга. На 114 км южно от Казан корабът, с който правехме едномеденна екскурзия, акостира на малко пристанище с надпис „Болгары“. След 4-5 км път в гората излизаме пред малко руско село. Чак в края на прашната улица прозираме белокаменните куполи на древни български мавзолеи и дворци.

Овалният мавзолей е гробницата на победителя над Чингиз хан - цар Челбир. Вътре са

струпани надгробните плочи и на други волжко-български владетели. Пред мавзолея заварваме богомолци, които идват тук на Хадж. Велики Болгар се смята за „Северната Мека на мюсюлманите“ и хора се стичат от цял Татарстан, Чувашия, Башкортостан и други бивши съветски републики.

Много са местата, назовавани с името Болгар. Днес все повече хора тук се питат: „Българи ли сме, кой ни забрани да се наричаме българи?“ И който се разрови в историята, вижда, че Петър I е идвал тук и дори е издал царски указ за съхраняването на архитектурата на Болгар. Екатерина Велика също е идвала и е наричала хората тук българи. През XIX век тук са се назовавали мюсюлмани или българи, но никога татари. Това име се появило през XX век, твърдят хората с които се срещаме. Те особено се учудват на това, че ние сме от България и имаме български паспорти... Разказаха ни още, че на голямата територия на Поволжието има много жители със запазено българско самосъзнание, включително до устието на Волга до Астрахан.

простори ска река

За мен Русия е най-вече страна с уникална история, вълнуващи поети и очарователен фолклор. **Зная, че там някъде, от езерото Селигер като от вълшебен купел изтича река. Не коя да е, а Волга! Постепенно набирайки сила, Волга се устремява през руските простори, чак до Каспийско море. Нейният славен път през непроходимни гори и скалисти планински възвишения е дълъг близо 4 хиляди километра. Във водите ѝ се оглеждат и степното небе, и ярките светлини на градове и села. Мисля си, че именно от тези благословени места води началото си и Русия. За нейното детство мълчаливо напомнят прекрасни исторически места, които с неповторимата строгост на своите линии и с белотата на каменните си стени правят атмосферата на старинните руски градове...**

Традициите на оригиналната ѝ кухня са представени най-пълно в селата... Съзирам едно руско селце, което се е притулило до самата река. Малките къщи с по 2-3 прозореца, чиито рамки са украсени с дърворезба, гледат

към селския път, който се вие край реката. Край тях буно цъфтят цветя. До вратника им непременно има скамейка. Вероятно домакинят я е направил сам – за радост на себе си, семейството и хората. Сигурно е приятно вечер да поседиш на нея и да послушаш как пее славеят, как неговите трели трептят и се преливат в ароматния въздух, в който се долавя мирис на река, ливадни тревы, люляк... Другиче ухае селският въздух, когато домакините пекат пирогови. Тогава той е напоен с ароматите на уютен селски дом и гостоприемство... И това се усеща дори тук, по средата на реката, въпреки вятъра, въпреки вълните. Който и да дойде в този дом, за него ще се намери място край трапезата, ще има какво да хапне и да пийне, стига гостенинът да е отворена душа и с добри намерения. Такъв е руският човек – отворен, пряк и с чиста душа и помисли.

В кораба, по масите, се води спокоен разговор, но ето че след поредната чашка някой тихо подема волна руска песен и запята от всички, тя се разнася далече, далече... Някой донася котлето с рибена супа. Приятно е да хапнеш току-що сварената чорба (уха), уловена от вещи рибари, които са и моряци на кораба. Рибата по бреговете на Волга е толкова много, че не можеш да си тръгнеш без добър улов, дори да си без ловен късмет. Всеки бърза да опита направо от котлето... И дълго носи в себе си уханието на руската рибена чорба, заедно с незабравимите преживявания по великата река.

**Д-р Алексей Стоев
София – Казан - София**

(Продължение от стр. 5)

Беше направено мултимедийно представяне на различните видове съоръжения, монтирани на планински хижи, собственост на Германския алпийски клуб. Преобладаващи са слънчевите панели – за осветление и за топла вода.

Втората основна тема се отнасяше до възможностите за достъп и осигуряване на транспорт до планинските хижи. Тук имаше дискусия относно различните видове транспорт до тях - от вертолет до жива тяга и възможностите, които всеки от тях предлага с оглед рационалното му използване.

Третата тема засягаше многобройните аспекти на прякото стопанисване и управление на планинските хижи с цел привличане на повече туристи: посрещането им, настаняване, обслужване и осигуряване на смислен отход чрез предоставяне на допълнителни услуги, включително изненади в областта на кулинарията. Чрез мултимедийно представяне бяха демонстрирани многобройни начини на разнообразяване отидха на туристите, в зависимост от условията, с които разполага хижата, и нейното местоположение: предлагане на специалитети от местни производители или от природни продукти, организиране на празници, различни видове забавления, игри и др. За съжаление в малко от нашите хижи се организират подобни прояви и това става инцидентно. При всички случаи обаче хижарят има водеща роля, а то е и в интерес на хижата. Разбира се, тази тема е много обширна, поради което беше обстойно дискутирана в детайли.

Например подходящо осветление в помещенията и столовата (навсякъде се използват енергоспестяващи крушки); цветово съчетание на мебелировката, подходящо оборудване на туристическата кухня, предлагане на менюто, изписано на голямо табло в столовата с акцент върху местните специалитети, поставяне на разписание на транспортните връзки, които има населеното място – изходен пункт на хижата, изготвяне на уебсайт на хижата, възможности за онлайн резервации и други съвременни комуникационни средства за реклама и пряка връзка с хижарите. Всичко, изброено по-горе, е само част от неизчерпаемия ресурс в тази насока, който все още е неизползван от хижарите. За това се изисква повече предприемчивост и инициативност, а и не са необходими значими финансови средства.

В този ред на мисли показателен е примерът на курортното градче (по-скоро село) Бран, където се състои семинарът. Освен живописното му разположение между планините Бучеджи и Пиатра Крайулуй, има две забележителности: местният музей и средновековната крепост Бран. Крепостта е играла важна роля да брани клисурата, в която е разположено градчето, от турците, в периода от XIV-XVIII век. В нея е имало и митническа служба, а в първата половина на XX век румънската кралица е прекарвала там лятната си почивка. Голямата реклама за градчето обаче е крепостта, свързана с легендата за „вампира“ Дракула. Граф Влад Дракула е историческа личност, но той нито е роден, нито се е подвизавал по тези райони. По щастливо стечение на обстоятелствата „вампирските“ филмови продукции свързват името на Дракула с

тази крепост. С течение на годините рекламите, свързани с това, привличат много туристи. Тук има реклами за къмпинг на вампирите, кръчма на вампирите, кино на вампирите и т.н. Огромни транспаранти и билбордове са опънати по главната улица, богато илюстрирани с кървави „вампирски“ фигури и образи. Крепостта има около 400 стаи, но в малко от тях има експонати и обзавеждане. Независимо че е построена на живописно място (върху скала и в красиво оформен парк) и сама за себе си е с интересна архитектура, тя изобщо не може да се сравнява примерно с нашето Велико Търново, Рилския манастир и много други наши културно-исторически и архитектурни паметници.

Крепостта обаче беше пълна с туристи, както и самото градче, независимо че активният туристически сезон е преминал и че беше в средата на седмицата. В дните на нашето пребиваване имаше и друго събитие - местният фестивал на сиренето, който се организира всяка година по това време. През уикенда имаше толкова много посетители и туристи, че се появиха и

Международен семинар за планинските хижи и хотели

полицаи регулировчици на задръстената от коли и хора единствена главна улица. Резултатът от всичко това е, че Бран е едно търсено място за почивка, чиито къщи са превърнати в кокетни хотелчета с ресторанти към тях, стари но реновирани къщи и новопостроени такива, на не повече от три етажа, отлично поддържани и чисти дворове и градини. Така, благодарение на добрата и непрекъсваната от много години реклама, местното население си е осигурило поминък в хотелиерството и ресторантьорството и свързаните с тях други услуги.

В последния ден от семинара, след приключване на програмата, всеки от участниците в неформална обстановка направиха мултимедийно представяне на хижите и планините. БТС предостави на всички участници диск със снимки на над 70 хижи, новата туристическа карта „Хижите в България“ и кратка презентация в писмен вид за цялостната дейност на нашата организация. В частен разговор с колегите от Румъния разбрахме, че в Румъния има около 50-60 хижи, които обаче не са в добро състояние, сравнявайки ги с нашите хижи, които са видели от снимките на диска. Някои от тях (включително и главният организатор на семинара) изявиха желание догодина да посетят България и хижи на БТС в различни планини.

А ние оставаме с надеждата, че чуждестранните туристи ще се срещат с нашето гостоприемство и отношението към гостите ще съответства на чудесните условия и обстановка, които предоставят новоремонтираните и обзаведени обекти на БТС.

Йордан Йорданов,
началник-отдел „Хижи,
маркировка и комуникации“

В с и ч - ко започна случайно - от една снимка, на която попаднах, докато се ровичках из необятното интернет пространство. За мен не бе каква да е фотография, а страхотна красота за екстремисти - отвесна скала със забити железни скоби и преминаващ планинар по тях. Истинска via ferrata. И мисълта мина като вихрушка, че ще бъде необикновено приключение да посетя тази планина. Така се зароди мечтата да покоря тази част на Алпите. Тя не ме напусна до мига, в който се записах към вече оформилата се група планинари за изкачване на най-китната част от тази могъща планина - Юлийските Алпи. В разгара на лятото и пчеларския сезон (пчелар съм по призвание!) започна трескаво подготовката ми за това най-голямо мое планинарско изпитание. Обиколих няколко от нашите планини като един вид тренировка, защото предчувствах, че ме очаква нещо голямо. И то дойде...

Ден преди да отпътуваме, стегнах раницата, моята добра приятелка, и усещах как бумти сърцето ми от възпение. На сутринта дойде бусчето и се качихме десетина планинари, готови за необикновени преживявания. Преминахме Сърбия и Хърватска.

Словения ни посрещна със слънце и добро настроение.

Отправихме се към най-посещаваната европейска пещера - Постоянна яма. Всичко, което бях чел и виждал по сайтовете за нея, сега ме очакваше. Качихме се на подземното влакче и то ни отведе дълбоко в недра на планината. Картините пред мен се сменяха всяка секунда, коя от коя по-красива. Сталактити, сталактони, сталагмити, слети в безброй причудливи форми, заемаха пространството около мен. Дивя се на чудесата, които е ваяла природата в продължение на милиони години. След половин час влакчето спира и ние слизаме, като едва сега започва пешеходната разходка из пещерата. Изкачвахме се по витите стълби и започнаха да се откриват невероятни гледки. Минахме и по мостчета, под които не се виждаше дъното на пещерата. Гидът ни разказва и за уникалния обитател на това подземно царство - протей, или както още го наричат - „човешка риба“. Разгледахме залата със спагетите и т. нар. концертна зала. Ако не беше толкова шумно от множеството посетители, можеше и да се наслада на акустиката в нея. След час и половина обикаляне из земните недра, продължаваме към Slajmerjev dom, където нощувахме.

На сутринта продължих да се дивя на огромните масиви, които ни заобикаляха, на наситенозелената свежа алпийска полянка и хижата

Юлийските Алпи: по via ferrata, или КОГАТО МЕЧТИТЕ СТАВАВАТ РЕАЛНОСТ

в близост до нея, сгушена сред високи борове. В уречен час се събрахме и започна най-вълнуващото ми планинско приключение. Всички ни обзе еуфория, след като започнахме бодро да крачим по планинската пътека. Приподигнатото ни настроение се усещаше отдалеко. Напълнихме си вода от близката река - за първи път виждам толкова бистра и светлосиня вода - чиста и непокътната. Следваме си маркировката, която представлява червен и бял кръг, и малко по малко започваме да се изкачваме. Високо в небесата съзираме парашутисти, които също обичат високия адреналин. Представям си за миг какво съзираш и изпитваш те в този момент! Спирам се, правя няколко снимки и се усмихвам на цялата тази гледка - хижата, останала далеч под нас като една точица сред голямо зелено петно, суровите високи скали и ясното небе над мен. Продължаваме по каменистата пътека и правя още безброй снимки на алпийски цветя.

Маршрутът, по който вървим, се нарича „праг“. И оттук започва този така дългоочакван момент - преминаването през напъл-

но отвесни скални стени по забитите в тях железни скоби и шишове. Наградата след този десетметров праг е страхотно красива алпийска гледка. Реката, която само преди часове преминахме, сега се вижда като тънка линия. А върхът е все по-близо до нас. Проправяме си път сред клеките и се разкриват нови и по-удивителни панорамни изгледи. Снежните преспи се срещат все по-начесто, а понякога се случва и пътеката ни за върха да е под тях. С помощта на щеките успявам благополучно да се справя с това хлъзгаво препятствие. Срещаме ентузиастична група туристи, които са покорили вече първенеца и ни поздравяват с „добар дан!“.

На следващата височина опериричавам снега на разбъркана сметана от миксер - стори ми се много добро сравне-

Ветровитото утро е нещо нормално

за тази част на планината, но ни най-малко може да ни спре към върха. Нахъсани да покорят връх Триглав, се отправят десет запалени планинари, в това число и аз. Думите на водача, че отгук нататък тази част на Алпите е обкована от желязо, ме карат да тръпна от онова необикновено екстремно удоволствие и още много

други изживявания, изпълнени с авантюризъм. Потегляме. Изминаваме няколко метра и започват да се редят отвес след отвес. Превземаме ги успешно. Пред нас се извисява Мали Триглав. Впечатляващ е! А до него могъщо е изправен и Големия Триглав. Неописуем е! Правим кратка почивка, за да ни раздадат личните пакети, в които са карабинерите и прусекът. За няколко минути всички сме обезопасени. Понеже за първи път слагам такава алпийска екипировка, се почувствах едновременно много малко притеснен и много въодушевен. За първото - че нещата занаят пред стават още по-сериозни, а второто - приключенският ми дух ще бъде максимално зареден с емоции и преживявания. Продължаваме с поредното изкачване. Опираме се на стоманените въжета. Обръщам се назад и поглеждам надолу - облаците са под нас.

Върхът ни след стъпка, крачим уверено и напредваме умело. Не спирам да снимам, но това, което виждам, зная че няма да е като фотосите. Последни метри - пред мен се разкрива необятна шир и още толкова много върхове - и високи, и ниски.

Тук цари голяма глъчка - смесица от различни езици - английски, немски, словенски, сръбски, румънски и български. Цялата група се поздравява за постигнатия успех. Благодарим на водача ни за това, че ни доведе до това прекрасно място, наречено Триглав. Върхът е 2864 метра и е третият по височина от балканските първенци след Мусала и Митикас. Видях накъде са Австрийските и Италианските Алпи. Раздадох ни и сертификат, с който се документира датата на изкачване - 17.07.2009, името и печат на Триглав.

До обяд слязохме благополучно всички до хижата. Хапнахме по една гореща словенска супа, която бе смес от зеле и булгур с подправки - много вкусна. Споделяхме преживяното. Следобеда се отбихме на кратки разходки до съседни върхове - Бегун и Рж, от които съзерцавахме вече покорения първенец на Словения - Триглав. По-късно

той се скри в облаците. Огледахме се и за алпийски диви кози, но тях ги нямаше. Прибрахме се, изпихме по един топъл чай и изпратихме залеза. В ранните часове на новия ден започна буря. Изсипа се силен дъжд с много гръмотевици. Така Юлийските Алпи направиха пълна своята програма. Не спря да вали до обяд, а ние с дъждобраните и раниците потеглихме към бусчето, което ни чакаше някъде долу. По пътеката прескачахме уплашени мормоти, ония същите, свиващи шоколадчета в станиол по една реклама. А след малко преминахме покрай едно стадо алпийски кравици, които кротко си пасяха от росната трева. Заради дъждовното време често се натъквахме и на саламандри.

След петчасово слизание стигаме превоза и се отправяме за град Блед и езерото, носещо същото име. Малки патенца и лебеди плуват по бистрата синя повърхност - гладка като огледало, а от долу безброй палави рибки се стрелкат напред-назад. Тук-там се белеят разцъфнали лилии. Опитвам се да черпя колкото може повече от тази красота. Последната ни спирка бе Любляна, където се запознахме с културното наследство на словенската столица. Тук приключва моето планинско приключение. Пожелавам на всички да посетят тези красиви места и да усетят магнетизма на Юлийските Алпи.

Видеоклип на планинския преход: <http://www.vbox7.com/play:1bc3882d>

Руси Стойчев

Хидън пик – единадесетият български осемхилядник

На 26 юли в 10,30 ч. местно време четирима българи – Николай Петков, Дойчин Боянов, Боян Петров и Николай Вълков развяват родния трибагреник на единадесетия по височина и единадесети български осемхилядник – Хидън пик, или Гашербрум I (8068 м). Седем дни по-късно – на 2 август, Боян Петров изкачва и вр. Гашербрум II (8035 м).

Върхът с трите имена

Единадесетият по височина връх на планетата може да се срещне както в разговорния, така и в литературния език с три имена. Хидън пик е английското му име, като „хидън“ произлиза от причастието (hidden) – скрит, и от съществителното „пик“ (peak) – шилест връх. Това име е използвано за пръв път от големия английски алпинист Уилям Мартин Конуей, когато през 1892 г. изследва горната част на ледника Балторо. Учените не са оспорили това негово название и са го възприели и утвърдили в географската литература.

Гашербрум е местното му име, което на езика на балтите означава „блестяща планина“. Според един от най-големите познавачи на Хималаите и Каракорум проф. Гюнтер О. Диренфурт, това име е произлязло от южната 2500-метровата стена на Гашербрум IV, състояща се от светъл варовик, който блести на слънцето. С това име местните жители назовават цялата верига от 6 върха, което пък е наложило специалистите да използват римските цифри от I до VI, за да уточнят отделните върхове. Името Скрит също е дадено от Конуей, който през 1892 г. не успява да го види от ледника Балторо, тъй като той остава скрит от другите по-близки, но по-ниски върхове от веригата Гашербрум.

Атаките към Хидън пик

Само два са неуспешните опити за изкачването на върха. Първият е на Международната експедиция през 1934 г. под ръководството на проф. Гюнтер Диренфурт, а вторият през 1936 г. на французите под ръководството на Анри дьо Сегон. След това цели 22 години върхът е оставен на спокойствие. На 5 юли 1958 г. обаче третата, вече американска експедиция, постига желания успех, като на върха се изкачват Питър Шънинг и Андрю Кауфман.

Българското внимание към този връх можем да отнесем към 1995 г., когато пловдивските алпинисти започват подготовка на своя експедиция за изкачването му. Разрешението на съответните пакистански власти е получено, но необходимата сума за заплащане на таксата не е осигурена, което прави експедицията невъзможна.

Първият официален опит за изкачването на върха е направен през 2006 г., когато двама от най-добрите ни в момента алпинисти – Николай Петков и Дойчин Боянов, предприемат екстремно участие. В началото всичко върви нормално, но когато идва ред на финалната атака, времето рязко се влошава. Достигнали до около 6500 м, двамата ни алпинисти реално преценяват обстановката и рисковете на едно по-нататъшно изкачване и решават да прекратят атаката. Тогава някои алпинисти, които не последват техния пример, заплащат за неблагоприятната си постъпка с живота си. Николай и Дойчин отстъпват от Хидън пик, но успяват в едно чудесно изкачване на вр. Нанга Парбат (8125 м).

Мечтата за Хидън пик обаче не напуска Петков и Боянов и те замислят нова експедиция, като този път към тях се присъединяват още двама техни приятели – Боян Петров и Николай Вълков. Проверили силите си в множество съвместни битки по нашите и чуждите планини, четиримата ни алпинисти заминават за Каракорум, изпълнени с вяра в собствените си сили и възможности. Зад гърба си Николай има две изкачвания на Еверест (1984 и 2004 г.) и по едно на върховете Дхаулагери (1997 г.) и Нанга Парбат (2006 г.)

Осъществил е по две изкачвания на два седемхилядника, както и 6 от 7-те континентални първенеца. Една завидна алпийска биография, която сама по себе си дава надежди за успех. Дойчин стартира много обнадеждащо в алпийската, като без кислород изкачи вр. Еверест през 2004 г., а две години по-късно стъпва и на Нанга Парбат. Като се има предвид, че двамата с Николай през 2006 г. прекарват много време по склоновете на Хидън пик, може да се предполага, че тайни от този връх не би трябвало да имат. Боян Петров по стечение на об-

стоятелствата все още нямаше изкачен осемхилядник. Участието му в националната експедиция до вр. Броуд пик (2001 г.) и най-вече атаката на К-2 през 2005 г., когато двамата с Дойчин почти бяха до успеха на втория по големина връх в света, както и изкачванията му на 4 от континенталните първенци – Монкинли, Аконкагуа, Килиманджаро и Елбрус, са солидна гаранция за успех. С най-малък опит във височинния алпинизъм в групата бе Николай Вълков, но отличните му физически качества и техническа подготовка, получени от успехите му в състезателното

катерене, както и няколкото му изкачвания в Алпите и Кавказ, го правят равностоен и пълноценен участник в един много силен екип. Съгласно предварителния план, нашите алпинисти трябваше да осъществят премиерен маршрут по северозападната стена, който щеше да бъде от много висока категория на трудност. Съпътствани от много нестабилното време, както и оказалите се на място по-големи трудности, отколкото нашите алпинисти са очаквали, стават причина за промяна на първоначалния план. Малкият и сплотен колектив се справя много добре с

подготовката на междинните лагери, но когато идва ред на фаталната атака, времето като по традиция се влошава, което налага връщането в базовия лагер. След няколко дни последва нова атака, която също завършва без успех и отново причината е поредното влошаване на времето.

Успехът идва едва на третия опит. На 26 юли атаката си четиримата започват в 0,30 ч. местно време. Този път атмосферните условия благоприятстват изкачването, но неочаквано за всички горната част на маршрута се оказва изключително трудна, което налага да използват всичките си технически умения, като катерят предимно на предните зъби на котките и с две сечива.

Ако към почти неочакваните технически трудности прибавим и умората от вече трето поредно излизане по маршрута (нали първите им два опита завършват без успех поради влошаване на времето), можем да си представим усилията, които са употребили нашите момчета не само при изкачването, но и при слизането от върха.

Почувствали силата на българските алпинисти, както и твърдото им желание да изкачат върха, към нашите алпинисти се прикрепват финландецът Вейка Густавсон и японецът Казу Хирадиде, които също достигат върха и това те най-много дължат на българите.

Изчерпали почти напълно физическите си сили и най-вече финансовите си възможности, Николай Петков, Дойчин Боянов и Николай Вълков се отказват от втората част на предварителния си план – изкачването на втори осемхилядник, Гашербрум II. Преценил трезво всичките си плюсове и минуси, Боян Петров се включва към японска експедиция и на 2 август, в алпийски стил – без предварително изграждане на междинни лагери, изкачва и Гашербрум II (8035 м), с което става вторият българин с два осемхилядника в един сезон.

През 1999 г. Дойчин Василев прави това на Шиша пангма на 1 май и на Чо ой ю на 17 май.

Безспорният си успех четиримата алпинисти посвещават на предстоящия 80-годишен юбилей на организирания алпинизъм в България, който ще бъде отбелязан на 19 ноември т.г.

Доц. Сандю Бешев

ГОЛЯМАТА „НАДОБЛАЧНА КОЛЕКЦИЯ“

Както е известно, само 14 върха на нашата планета извисяват снаги над 8-те хиляди метра. Десет от тях са в Хималаите, а четири в Каракорум. Официалната битка за завладяването на тези надоблачни гиганти започва в далечната 1895 г. с Нанга Парбат (8125 м.) Дръзкият опит за изкачването на този връх прави големият английски алпинист Албърт Мъмери, станал впоследствие легенда в световния алпинизъм. Следват цели 55 години на безплодни опити, докато на 3 юни 1950 г. първият от гигантите на Анапурна се предава пред устрема на французите Морис Ерцог и Луи Лашенал. И като по ирония на съдбата в продължение точно на 14 години, на 2 май 1964 г. се предава и последният осемхилядник Шиша Пангма. Тогава на върха се изкачват 10 алпинисти (китайци), подпомогнати от 185 души носачи, готвачи и помощен персонал, съставен предимно от войници.

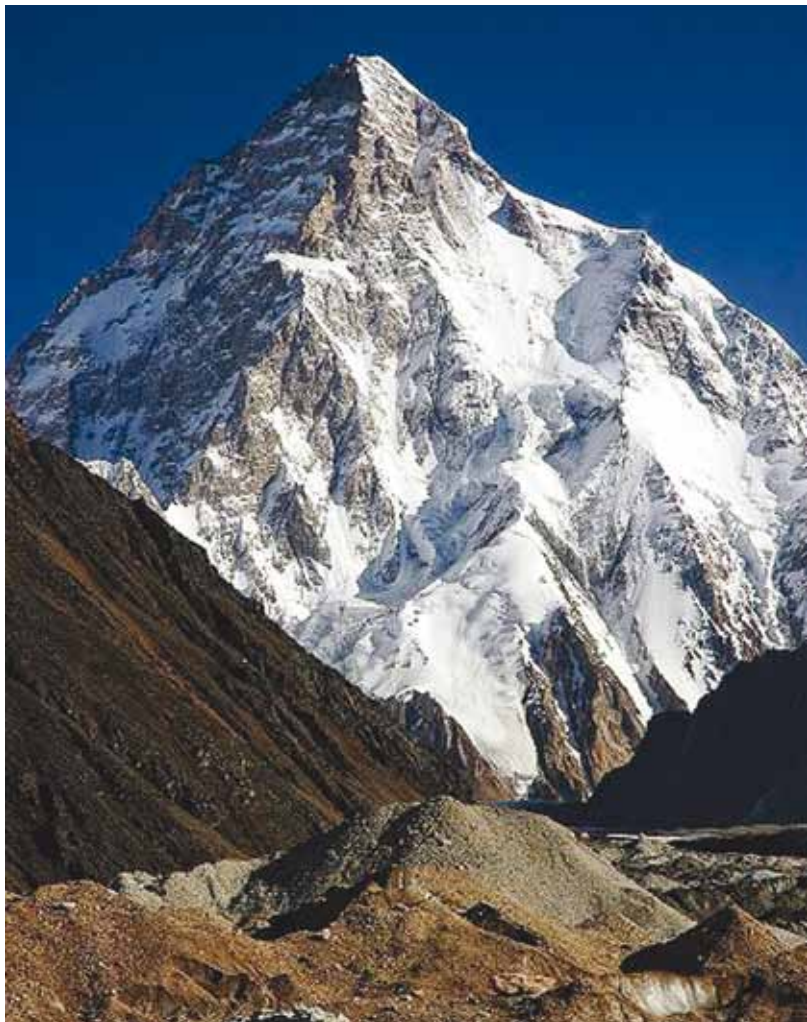
С това битката за големите върхове не завършва, а като че ли се разраства още повече. Едни търсят реабилитация от предишни неуспехи, други тръгват към върховете не само в предмусонния (пролетен)

сезон, но и през следмусонния (есенен), дори и при зимни условия, а най-дръзките предприемат единоробство с трудните върхове. В голямата битка се намесват и жените.

Италианците изпреварват поляците, швейцарците и японците в битката за голямата „Надоблачна колекция“ като събират първи в актива си всичките 14 осемхилядника.

В индивидуалната надпревара италианецът Райнхолд Меснер няма конкуренция и на 16 октомври 1986 г. с изкачването си на вр. Лхотце става първият алпинист, който стъпва на всичките 14 надоблачни гиганта. След него в тройката на този маратон се нареждат полякът Йежи Кукучка и швейцарецът Ерхарт Лоретан.

„Българският маратон“ започва на 30 април 1981 г. от Лхотце, за да достигне единадесетия си връх на 26 юли 2009 г. с Хидън пик. За да се присъедини и България към най-великите алпийски нации, не ни достигат още само три върха – К-2, или Чогори (8611 м), Канчендзюнга (8586 м) и Манаслу (8163 м). И на трите върха имаме неуспешни опити, като на Канчендзюнга и Манаслу те са трагични. На Канчендзюнга загива Йорданка Димитрова, а на Манаслу – Христо Станчев.

Тук ще кажем добри думи за нашия приятел Грую Янков. Той е софиянец, но родът му е от Пещера и пее много добре родопски песни. С професорите, за които става дума в заглавието, е имал вземане-даване главно на изпити като студент във Висшия икономически институт. Но в работата си той винаги се е отнасял към хората, които са знаели много и с това са му помагали, като към професори. За което и досега им е благодарен. Колкото до конярите, и с тях е умее да общува и да пие червено вино, което предпочита пред бялото. За розето - да не говорим...

Грую работи в системата на БТС 30 години, но за него това не бе система, а съюз на „убедени планинари“. Не бе нито чиновник, нито парашутист във време, когато имаше доста опити БТС да стане санаториум за неуспели оргработици. Не е бил член на върховните ръководства на съюза, но е бил на всички заседания като началник – „Направление строителство и стопанисване“. А това са дейностите, без които приствието на БТС в планината би било немислимо - маркировка, хижестроителство, стопанисване на базата, радиовръзки и въжени линии.

Има простичка истина: не може да има туризъм без ясни и сигурни пътеки и без керемиди, под която да се подслониш при дъжд, буря и фъртуна. Сега под път и над път се говори за „приоритети“, а за него, като пряко отговарящ за всичко това в БТС, главен принцип е бил да се мисли при всяка дейност за основното правило в моралния кодекс на туризма - взаимопомощта и другарството в планината. И той е гледал на маркировката и на изграждането на база точно като на материално осъществяване на този морален закон. Затова, когато се е говорило за „структури“ и „звена“, за него те са били преди всичко обединения на хора, вътрешно свързани с планината и с грижата всички да се чувстват в нея като в свой втори, по-голям, сигурен и гостоприемнен дом.

Като стана дума за „професори“, нека споменем няколко имена, които и до днес Грую произнася с най-добри чувства и уважение. Това са Иван Панайотов, Георги Данов, Петър Златев, Иван Райков, инж. Масларски, инж. Петров и още някои. Те са опитните планинари-доброволци, които давали насоката по изграждането на маркировката в България. Там, в тази „структура“, се обмисляли и мотивирали предложения до ръководството на БТС, което ги превръщало в решения - да има общи правила, а не всеки да кове пирони по дърветата и да цапа с боя камъните; да има координация с местните формации на съюза и общ план по планини и основни маршрути; да се установи връзка за уеднаквяване със съответните чешки и австрийски организации по утвърдени правила и критерии - сега тази дейност би била наречена „международна интеграция“. А също - да има план за ринговото разширяване на маркиров-

ката у нас и да се създаде възможност за преливане от планина в планина (да не забравяме, че в България има 37 планини). И още, и още. Започва се и сериозна работа по изработване на правилник за маркиров-

имало обхванен и мащабен поглед и мислене, а не работа на парче и изпълнение просто на задачи. Същото се отнася и за строителството - там „професорите“ са архитектите Димов, Страшимиров, В. Василев,

Пак ще повторя - те са били убедени планинари и доброволци, нещо, което е полезно да се помни и днес, във времето на пазарната икономика.

Много важно е било непрекъснатото взаимодействие при хижестроителството и маркировката с профсъюзите и местните органи и организации

туристите, отговарящи на съвременните изисквания - не общи спални с по 20 души на нарове, а истински условия за добър и културен отдих в планината. Това днес би било наречено „европейски стандарти“, но в ония години те трябваше бавно да се налагат в мисленето на много от дейците на ту-

в трийсетгодишния период на Грую Янков в БТС - по Рила, Пирин, Ст. планина, Родопите, Средна гора и Осогово. По-старите помнеха как хижите никнеха като гъби, а по-младите, ако се интересуват, може да разгърнат страниците на в. „Ехо“ от ония години.)

Сега нещо и за конярите Грую познаваше и конярите. Защото кракът му е бил навсякъде, където нещо се е строило. Където е нямало пътища и всичко се е товарело на самарите на конете. Тонове и тонове цимент, вар, желязо, пясък, понякога и вода са изнасяни по чукарите, за да се направи маркировка, обезопасяване или някакво съоръжение. Грую е обикалял, за да види всичко с очите си и да говори очи в очи с хората, които го правят. Това са стотици и стотици дни в планината с раница и ски на краката през зимата. Между другото той се качва на ски като момче (те са от ясеново дърво и с биндунги - кожни каишки, които сега може да се видят само в музеите). Той може да ходи спокойно из планините не само защото ги познава, но и има опитността на планински спасител - членува в Софийския отряд до пенсионирането си. Има опита и от походите Ком-Емине или този през 4-те планини - Витоша, Верила, Рила и Пирин. Впрочем той е и един от организаторите на този най-красив преход у нас, осъществяван от начало само от д-во „Витоша“ в София. Ходи по строителните обекти, в раницата му винаги има бутилка (или бутилки), защото при строителството има утвърдени и задължителни ритуали. Когато веднъж с главен шеф на БТС отиват на строежа на х. „Петрохан“, извадили бутилка и се почерпили със строителите. После, като си тръгнали, шефът рекъл: „Абе, Грую, аз съм тук шефът, а всички викат само „Грую, та Грую! Защо е така?“ „Ами много просто - обяснил Грую, - като си тръгнахме, аз им оставих още една бутилка, та да си я пият без нас.“

Така че и конярите, и строителите, и хижарите, и местните дейатели го посрещали приятелски, а в София, където имало срещи с всякакви трудности, отново мекият тон, шегата и дипломатичността му са отваряли и затворени врати.

Щях да пропусна: радиовръзките! С малък екип от хора той осъществява мрежа от радиовръзки между всички хижи, също с полицията и пожарните служби. Това е също поглед напред - знаеете, че днес без информация няма никакво развитие. А с радиовръзките се увеличи десет пъти сигурността на туристите в планината.

Същото е и с въжените линии, и с... Но, хайде, да не стане много. Ще се намерят хора, които ще кажат: е, пък много го хвалиш твоя приятел. А пък аз ще отвърна: ами кого да хваля - може би тия, гдето изобщо трудно понасям? Впрочем, когато някой от тях също навърши 80 г., също ще го поздравя, но не така сърдечно, като сега го правя за Грую!

Наздраве, приятелю!

Ясен Антов

Грую Янков на 80

С професорите като професор,

с конярите като коняр

ката, който да е одобрен от Комитета за младежта и спорта, което би означавало, че проблемът влиза в социалната програма и ангажиментите на държавата.

С други думи: в този екип, ръководен от Грую Янков, е

Репнински, а също инженерите Б. Атанасов и М. Георгиев, както и един от най-големите познавачи на планините у нас - Живко Радучев. Това е експертният съвет, с който непрекъснато е работел Грую Янков.

— без широка обществена подкрепа големите задачи трудно биха били изпълнявани. Започва **обмисляне и на план, в който да се включи осъвременяването на хижите, създаването на уют и удобства за**

ризма. И всичко това още веднъж потвърди неговото и на експертите напредничаво мислене, техният обхванен поглед по-далеч напред. (Тук ще пропусна дългия и предълъг списък на строежите в планините

In memoriam

ПОСЛЕДНО СБОГОМ!

Ръководството на БТС и редакцията на в-к „Ехо“ с дълбока скръб съобщават на колеги и приятели, че внезапно ни напусна известният журналист и писател, запаленият турист, дългогодишният главен редактор на любимия ни туристически вестник

ЯСЕН АНТОВ

Жестоката вест ни стигна, когато този брой вече беше под печат. Само броени дни преди това Ясен ни донесе прекрасните слова, написани за юбилея на своя приятел Грую Янков и обеща да ни напише още поредица свои статии.

До последния си дъх той живееше с туристическата идея в сърцето и не престана да бъде в редакцията на изданията на БТС, в които през годините вложи

таланта и сърцето си. С опита и съветите си помогна да направим достоен 50-годишен юбилей на вестника. И ни подари много нови издателски идеи.

Благодарим ти, приятелю! Всичко във вестника ще бъде както го искаш, но без теб ще остане едно много важно празно място сред издателите...

Поклон пред светлата памет на този неуморим планинар и творец!

Поклон пред делото на Човека и Приятеля!

Името му ще остане като част от историята на БТС и в. „Ехо“!

Написаното от него ще се чете и препрочита поколения след нас...

Почивай в мир, скъпи приятелю! Ще те помним винаги!

Бележка на редакцията: Очаквайте в следващия брой специална страница, която вестникът ни ще посвети на светлата памет на Ясен Антов.

Срещнах истински щастлив човек! Не е за вярване, но тъкмо сега, в годините на криза и промени, животът ме сблъска с един необикновен 80-годишен младеж и той ми разказа играта. За първи път си дадох сметка, че щастие то не е съдба, нито късмет, нито заслужена награда. То е светоусещане, мъдрост и философия. Тази рядко уловима птичка не е действителна, нея просто трябва да си способен сам да създадеш в своето възбуждение. Да й повярваш и да я съхраниш с безмерна доброта и радост, които да даряваш безотказно. Това е дарба!

... Когато съдбата-орисница дарила със син старата достолепна фамилия, всичко

мов, приятел на баба му, го подготвил за изпитите. Но след първия кръг срещу името му записали „син на фабрикант“ и дотам стигнал...

Научил се да лепи тапети, да боядисва с латекс, да поправя електроинсталации. Когато през 1953 г. баща му починал, той поел стопанството в Костинброд - крави, кокошки, градина, 1500 пилеца... Явно предприемаческият дух на баща му не е бил сломен от факта, че от блестящ фабрикант станал земеделски производител.

Детронираният буржоа носел във вените си здрава народна кръв

И разумно оценил превратностите на времето и политиката. Затова въпреки всичко успял да остави и в тези условия добро наследство на

Кольо Френски:

Раздавай се с радост, за да бъдеш щастлив

пред малкия софиянец било блестящо предначертано. Потомък на известен род, новороденият фабрикантски син бил с „активи“ във всички сфери на живота. Баба му, братовчедка на Алеко Константинов, била завършила пансион за благородни девици в Санкт Петербург и специализирала пиано в консерваторията във Виена. До днес като семейна реликва се пазят афиши от нейните гастроли. Вторият ѝ съпруг бил датски професор по музика - роднина на писателя Андерсен. Третият - Рашко Маджаров, 25 години депутат на Социалдемократическата партия и последователно министър на железниците, земеделието и правосъдието (между 1920-1930 г.).

Майката на Кольо, художничка, завършила Академията за приложни изкуства във Виена. Дядо му по бащина линия, чието име носи внукът (Никола Добрев), е един от първите наши професори, известен за времето си химик, основател на фабрика за въглероден двуокис. Затова и бащата на Кольо бил задължен да завърши финанси и търговия в Лозана и да оглави фабриката. Дотук всичко вървяло по ноти - още от 5-годишна възраст малкият аристократ бил научен от изисканите си баби да целува ръка на дамите, да се държи като джентълмен и да говори с майка си на немски, с баба си - на френски, или обратно... Все едно - всичко следвало неотменния си ритъм, докато внезапно часовникът обърнал стрелките - дошла национализацията! Баща му от фабрикант се превърнал в селски стопанин. Обул потурките и се настанил в Костинброд, влязъл в ТКЗС-то, а пред невръстния потомствен аристократ се заредили неочаквани изпитания. „Какво ли не съм преживял - разказва сякаш биографията на герой от романите самият Кольо. - Преживях войната, присъствието на немците, последствията от национализацията, научих се да доя крава, да ора. Но най-тежко то беше, когато поотраснах. Имах талант за артист, но...“

Самият Константин Киси-

своите потомци. И най-вече ги възнаградил със здравия си, несломим гравитен дух. Защото ясно е, че най-голямото, което наследил Кольо от баща си, била философията, че няма срамна работа. Срамно е да не работиш.

Явно в нравите на някои потомствени аристократи от ония години е имало семеен морал и гравитна ценностна система. От всичките клонове на своите знаменити баби и дядовци Кольо е взел стремежа да се създава, а не да се руши. Този принцип е и в темелите на благия му характер. Годините и събитията са утаили в сърцето му не злоба и недоволство, а любов и творчески подход към природата и хората. Нещо повече, артистичният талант, творческият подход и несломимият дух на този некоронован ген е най-вече - философията на шута в драмата.

Който го познава, знае, че Кольо Френски, „който говори и немски“, умее както никой друг да застава над нещата, дори над себе си! И да погледне на живота откъм мъдростта му страна, с оптимизъм и чувство за хумор. Въпреки огромната си култура, оканза се, че Кольо не е научил това от Кастанеда, неговата сложна биография и добрият родов ген го бяха принудили да преоткрие мъдростта на големия автор, който учи, че когато животът ти поднесе лимон, вместо да ти е кисело, просто трябва да си приготвиш вкусна лимонада...

С подобна жизнена философия и със сърце, изпълнено с творческа доброта, винаги се намира изход. И ето че най-после получил и едно заслужено признание. Затова, че владеел безупречно двата езика, го назначили за учител в Костинброд. Наложило се за да се препитава, като преподава още и математика, и география, и пеене, и рисуване...

Отминали първите ентусиазирани години на бабаитския комунизъм и той успял да запише френска филология в университета. Но точно тогава се оженил и тъстът му го агитирал да започнат бизнес с така модерните тогава дантели от пластмаси. Зарязал

и без това излишното образование (езика си го знаел като матерен) и се заел с производствения цех. Но се намерили хитреци да оберат лъвския пай от печалбите, богат не станал и пак застанал спортсменски на старта. А сега накъде?

Точно тогава съдбата му се усмихнала. Оценили интелигентността му, ръководителите на „Локомотив“ го поканили да оглави международната дейност на дружеството им. Така от 1973 г. до днес животът му е свързан с тях. Обиколил Европа и Афри-

ка, години наред не е пропуснал световна купа, на която да не е говорител на френски и немски. Дузина грамоти и награди напомнят за онова славно време. Но ако искаш да чуеш нещо за него в тези спортни и туристически среди, забравете купешките титли, попитайте просто... за Адамо! Така го кръстили там - заради прекрасните изпълнения на френски шансони, с които Кольо раднавал сърцата им години наред по тържества и празници. И нали си е зевзек по рождение и съдба, взел, че намерил начин да се срещне и запознае със самия Адамо. Даже го довел при момчетата от отбора, когато били в Париж, и всички се изумили. Но това не е всичко. Не може да се побере в няколко странички цял един равен на роман живот. Това са само някои щрихи от артистичния неподражаем свят на непредсказуемия любимец 13 - Кольо Френски, който

Кольо няма с п и р а н е . Какво ли не е измислил, за да подари усмивка и радост на приятелите си. Дори гостите си вкъщи често посрещат по необичаен начин. В един столичен вестник журналистката, която е написала за него, разказва как, когато позоввала в посочения дом, за да го потърси, на входа се появила възрастна дама с боне и перука и се представила за неговата леля. Едва не си тръгнала разочарована, когато перуката се свалила и се усмихнал Кольо. След това я шашкал с много други изненади в дома си и накрая представил котарак си, с който говорел само на френски... за да поддържа всекидневно нивото на езика си. Оня ден, когато ни донесе снимки към този материал, Кольо изведнъж извади от чантата подаръци за хората в редакцията. Смутихме се, да не би да пишем за рушвети. Но оказа се, че прекрасните картини, които той ни подари, са направени от самия него с цветя от планините, препарирани и така аранжирани, че ако баба му, художничката, се събуди от гроба, ще ахне от удивлението и изненада. На другия ден ни подари бижута... направени от макарони и костички от маслини, от зрънца бахар и бобени зърна. Казахме му, че това е достойно да организира специална индустрия, а той махна с ръка и каза: „Глупост, а как иначе и с какво ще правя комплименти и радости за приятели!... Има два брака и двама синове. Трудно преживял смъртта на втората си съпруга, с която бил много щастлив. Но решил, че светът не е длъжен да се съобразява със сълзите му. Сега живее с любима приятелка. Доволен е от живота си, само времето не му стига за всичко. Чувства се здрав и млад - та какво са това 80 години.

Да си зевзек, е философия - е написала една колежка преди години по повод срещата и с Кольо. Намерила е точната формула! Този фин джентълмен, здрав потомък на стари и знатни фамилии, не е имал шанса обкръженият ни свят да го провъзгласи за изобретател или министър, дори няма честта като дядо си да стигне до професор. Разминал се въпреки широката си популярност дори с титлата заслужил артист, но затова пък е заслужил званието **ТАЛАНТЛИВ ЧОВЕК С ЛЮБЯЩО СЪРЦЕ**. Добра издънка на знатен род! За разлика от обратния вариант, твърде популярен в днешни дни...

... Така че, ако някоя хубава привечер се разхождате из центъра на прекрасната ни столица и стигнете оная уникална къща на „Шипка“ 19, оцеляла по божията воля на всички бомбардировки и попаднала накрая отново при потомък на нейния създател - професора химик Никола Добрев, усмихнете се на лицето, което може да мернете на прозореца. Дори ако е престаряла дама с перука и боне, не се съмнявайте, това е самият внук Никола Добрев! Този същият, нашият човек, Кольо Френски, който говори немски и му викат Адамо. Неосъществен артист и музикант, изобретател, клоун, цар на веселбите и маскарадите, фин джентълмен, отличен преводач и запален планинар. Един безнадеждно влюбен в хората и в планината **ЧОВЕК!** Поздравете го... и помислете за лимона и себе си...

Емилия Бахарова

Славянка (на гръцки Орвилос) е планина, разположена на границата между България и Гърция. Тя е част от Рило-Родопския масив. До 1955 година името на планината е Алиботуш, като преди това (около 1920-1923 г.) е наричана Китка планина. В Гърция планината се смята за част от Пирин и затова се използва античното име на Пирин Орбелос, на новогръцки Орвилос. Славянка е разположена на юг от **Пирин**, с която се свързва чрез **Парилската седловина** (1170 м). Някои по-стари изследователи и пътешественици неправилно приемат планината за южно продължение на Пирин. Със своето източно-западно простирание тя силно контрастира на меридионално разположения Пирински масив. Дълга е около 20 км и широка 10-12 км. В Славянка виреят повече от 1700 висши растения, което я прави уникална не само в България, но и в европейски мащаб. Флората и фауната са много богати. Изследователите определят Славянка като уникален природен кът именно заради богатството му на растителни и животински видове. Върху незначителната му площ има над 1400 вида висши растения. Поради граничното си разположение Славянка е малко известна планина и достъпът до нея в миналото беше силно ограничен. За сметка на това природата ѝ е девствена.

Планина Славянка

Хижа „Славянка“

Хижата е въведена в експлоатация през лятото на тази година. Разположена е в североизточната част на планината Славянка на височина 1021 м н. в. Представлява комплекс от две сгради. В едната сграда са разположени осем стаи с по две легла със самостоятелни санитарни възли и бани, сателитна телевизия във всяка стая, локално отопление и две зали за семинар. В непосредствена близост се намира друга сграда с капацитет 50 места, разположени в 7 стаи от 3 до 10 легла, вътрешни общи санитарни възли и бани, туристическа кухня и столова, отоплението е на твърдо гориво. Разполага с вътрешни санитарни възли и бани. Отоплението е с печки на твърдо гориво. Хижата предоставя възможности за организиране на зелени училища, лагери, семинари, конференции и курсове и е отправен пункт за много туристически маршрути за опознаване биоразнообразието на резерват Славянка. Хижата е последният пункт от европейския маршрут Е-4.

Съседни туристически обекти: Хамбардере с местн. Олтара и Пе-

щерата – 2.20 ч., Голям Царев връх (2183 м н. в.) – 3 ч., хижа „Изворът“ – 3.30 ч. по път през Парилската седловина и с. Голешев, Гоцев връх (2212 м н. в.) - 5,00 ч., хижа Попови ливади - 6 ч.

Изходен пункт: с. Парил – 1 ч., гр. Г. Делчев отстои на 35 км.

Стопанин: ТД "Момини двори" - гр. Гоце Делчев, ул. „Солун“ № 26 тел./факс: 0751/ 60485, мобилни: 0882 966 483, 0882 966 484, 0882 966 485.

Email: mominidvori@mail.bg, www.mominidvori.hit.bg

Хижа „Изворът“

Намира се в планина Славянка - бивша гранична заграда, на 700 м н.в.

Представлява масивна двуетажна сграда с капацитет 40 места с вътрешни санитарни възли и бани и два апартамента - 1 с 3 легла и 1 с 4 легла. Общи мивки в

сградата със студена и топла вода. Общи санитарни възли и бани за сградата. Електроснабдяването е въздушно от градската мрежа. Разполага с туристическа кухня и столова.

Изходни пунктове: с. Петрово, община Сандански – 1.20 ч.

Съседни обекти: връх Гюптин (1362 м н. в.) – 2 ч. - Сандански – 28 км, местн. Спаневица – 2.30 ч., с. Петрово – Мелник – 14 км., с. Петрово - х. Попови ливади – 43 км., с. Петрово – Г. Делчев – 60 км., с. Петрово – х. „Изворът“ - 7 км – Гоцев връх (2212 м н. в.) – 5 ч., с. Петрово – Петрич – 50 км.

Стопанин: ТД "Славянка", с. Петрово, мобилен: 0896 715, тел: 074322/287, мобилен: 0899 209 977.

Топлото облекло е на първо място по необходимост за всеки турист и планинар

Уважаеми читатели на вестник "Ехо", драги туристи, колеги.

БТС има десетки хиляди организирани членове, които бродят в планините на България.

Ръководството на БТС, след проведени разисквания с туристическите дружества по места, подема инициативата всички негови членове, които отдавна носят идеята

на Алеко в сърцата си, да покажат своята принадлежност към БТС и организираното туристическо движение чрез специално поръчани дрехи за планина, които с гордост да носят при преходите си из красивата ни Родина.

Възползвайки се от опита на сходни планинарски организации в Австрия, Германия, Чехия и др., а също така, изхождайки от традициите на туристическото движение в България, ви предлагаме производството на наша българска фирма, която е утвърдена и на международния пазар.

На първо време, можем да започнем с поръчка на универсалните дамски и мъжки суитчери, окомплектовани с тениска, при следните цени и условия:

Дамски суитчер – шал-яка с бродерия "Еделвайс" – 15,00 лв./бр. **Мъжки суитчер** - шал-яка с бродерия "Еделвайс" и допълнителен външен джоб - 18,00 лв./бр.

Тениска, черна, с печат знакът на БТС – 4,00 лв./бр.

Всички цени са с включен ДДС.

Договорените цени са на база голямата заявка, която организира ръководството на БТС с цел поевтиняване на облеклото.

Заявките за закупуване на екипировката става във всяко туристическо дружество, член на БТС, като се посочи съответният размер и бройка, също и имената на лицата, направили заявката.

Учебен център „Карлуково“

Намира се в Западен Предбалкан, местността Калето, на 195 м н. в. Представлява масивна пететажна сграда с капацитет 60 места в стаи с 2, 3 и повече легла. Туристическият дом е водоснабден и електрифициран. Стаите са със самостоятелни и етажни санитарни възли и бани. Разполага с туристическа кухня и столова, учебен кабинет, салон. Има паркинг. Местността е скалиста, с над 150 пещери и пропасти, на 1,5 км от обекта се намират пещерите Проходна и Темната дупка.

Изходно място: гр. Луковит – 10 км по асфалтов път, село и гара Карлуково – 2,5 км.

Съседни туристически обекти: х. Провъртеник – 3 км, х. Реселец – 10 км, х. Китката - 25 км.

БТС – София – Информационен център: тел. 980 12 85, мобилни: 0896 688 320, 0896 688 319.

По-подробна информация от всякакъв характер за хижите, условията в тях, съседни маршрути, резервации, цени на услугите и др. може да получите на телефоните на съответното туристическо дружество – сто-

Хижа „Козлодуйски бряг“

Намира се на брега на р. Дунав в парк „Ботев“, близо до мястото, където е слязла Ботевата чета, на 37 м н.в.

Представлява комплекс от две масивни сгради с общ капацитет 40 места в стаи с по 2 и 3 легла, етажни WC и бани. Хижата е водоснабдена и електрифицирана, с локално парно отопление. Разполага с туристическа кухня и столова. В района на хижата има спортна площадка, с малък паркинг, ресторант.

Съседни туристически обекти: Национален музей „Параход Радецки“, паметник на Христо Ботев и неговата чета, вр. Околчица (1058 м н.в. във Врачанския балкан) – 120 по маркирана алея.

Изходно място: гр. Козлодуй – 4 км (1 ч. пеша). Има градска автобусна линия.

Стопанин: Община Козлодуй. За резервация и информация - тел. 0899 937 659.

панин на обекта, и от инфоцентъра на БТС в София на телефони: 02/980-12-85, GSM: 0882 966 319 и 0896 683 20, както и от сайта на БТС, посочен в издателското каре на в. „Ехо“.

Здравето на туриста

чително полезни процедури за хората, страдащи от постоянни настинки и някои хронични заболявания. Изобилието на евтини плодове и зеленчуци през есента е допълнителен стимул за укрепване на здравето. Лечението или прочистването на организма с приема на натурални сокове е най-подходящо през есента. Плодовите сокове може да приемате до обяд. За следобедните часове по-подходящи са зеленчуковите сокове (моркови, цвекло, целина, магданоз, зеле и т.н.). Гроздето прочиства отлично белите дробове и дебелото черво, затова може да опитате 5–7 дни да приемате само прясноизстискан гроз-

дов сок или да бъдете на монодиета с грозде, препоръчана от проф. Ян Драйт. Ако гроздето е много сладко, може да изпивате няколко чаши леко разреден с вода лимонен сок. Повечето от соковете може да разреждате с малко минерална вода. Много важно е да запомните, че трябва да задържате в устата соковете и да ги „предъвквате“. Ако ги поглъщате бързо, без да са „обогатени“ със слюнка, няма как да се смелят и усвоят добре захарите в тях – ще имате проблеми с ферментацията им в стомаха и червата. По време на това седмично прочистване трябва да поддържате отлична хигиена на зъбите, венците и езика.

Един път дневно трябва да изпълнявате леки физически упражнения с цел постигане на изпотяване. С потта ще отделите много от излишните токсини. Вземайте редовно душ, като завършвате със студено обливане. Да си припомним основните правила за правилно хранене, които, докато сме здрави, упорито подценяваме:

1. Умереност в храненето, като приемът на храна трябва да става в определено време от денонощието;

2. Осигуряване на разнообразие в храненето по дни и сезони, при целенасочено еднообразие на един прием (на едно ядене да не се приемат различни трудносмилаеми или несъвместими

хранителни продукти);

3. Редовна употреба на сурова храна и натурални сокове, спомагащи за алкализизиране на вътрешната среда на организма и снабдяването му с естествени ензими и витамини;

4. Избягване на храните с доказано вредно въздействие върху здравето и дълголетието;

5. Стремение към използване на краткотрайни кулинарни обработки при сравнително ниски температури (задушаване, леко сваряване, пасиране, обработка на пара);

6. Ограничаване на тежките (концентрирани) храни, киселищащи вътрешната среда на организма – до 20–30% от обема на дневния порцион. Преди да пристъпите към съставянето на програми за оздравяване, подмладяване и т.н. – задължително се консултирайте за противопоказанията, за да не увредите допълнително своето здраве.

Н. Костова

КРЪСТОСЛОВИЦА № 1177
ВОДОРАВНО: 1. Цикъл романи от Марсел Пруст. 19. Наша живописна река. 20. Пещера във Врачанския Балкан. 22. Италианска киноактриса – „Виктъ“. 23. Гръцки корабен магнат (1902-1975). 24. Марка швейцарски часовници. 25. Тропическо растение, виреещо в Азия. 26. Филм на Андрей Слабаков. 27. Осъдителен недостатък. 31. Наш боров шампоан. 32. Бивш наш футболен съдия. 33. Лечебно блатно растение; акорус. 34. Монах, калугер. 35. Вид псевдоними. 38. Река във Франция, приток на Сена. 41. Белтък. 42. Драма от Йордан Радичков. 46. Китайска монетна единица. 47. Жители, населяващи някоя земя. 51. Парадни офицерски пагони. 54. Дълга тънка и тясна дъска. 56. Опера от Херман Цумпе. 59. Цилиндрични метални съдове за нефтопродукти. 60. Рана. 61. Римски консул 234-149 – „Ранна история на Рим“. 63. Метален скелет на бетонна сграда. 64. Денкове, вързопи. 65. Наш град. 69. Лекарство, понижаващо температурата. 72. Безгръбначно водно мекотело животно. 73. Италиански либретист (1878-1946) – „Турандот“. 75. Италианските полици. 77. Герой на Карл Мария фон Вебер от операта – „Вълшебният стрелец“. 79. Марка немски пишещи машини. 80. Точно календарно време. 81. Въстание на християнското население против турската власт. 83. Шут, смешник. 84. Филм на САЩ с Дженифър Лопес. 86. Градински зеленчук, с валчесто коренище, което се яде; бърдоква. 87. Опера от Лео Делиб. 89. Милувка. 90. Името на актрисата Кашева. 91. Голям съд за къпане. 92. Песен от Франц Шуберт. 94. Младешки пъпки. 95. Героиня на Андрей Гуляшкин от драмата „Блато“. 96. Модел на ВАЗ. 97. Вид бръмбърче – испанска муха.

ОТВЕСНО: 1. Зала в пещерата Змейова дупка. 2. Световна организация. 3. Град в Белгия с писта за Формула 1. 4. Вид северен елен. 5. Морал. 6. Френски естраден певец (1938-1980). 7. Град в Италия с писта за Формула 1. 8. Литературен псевдоним

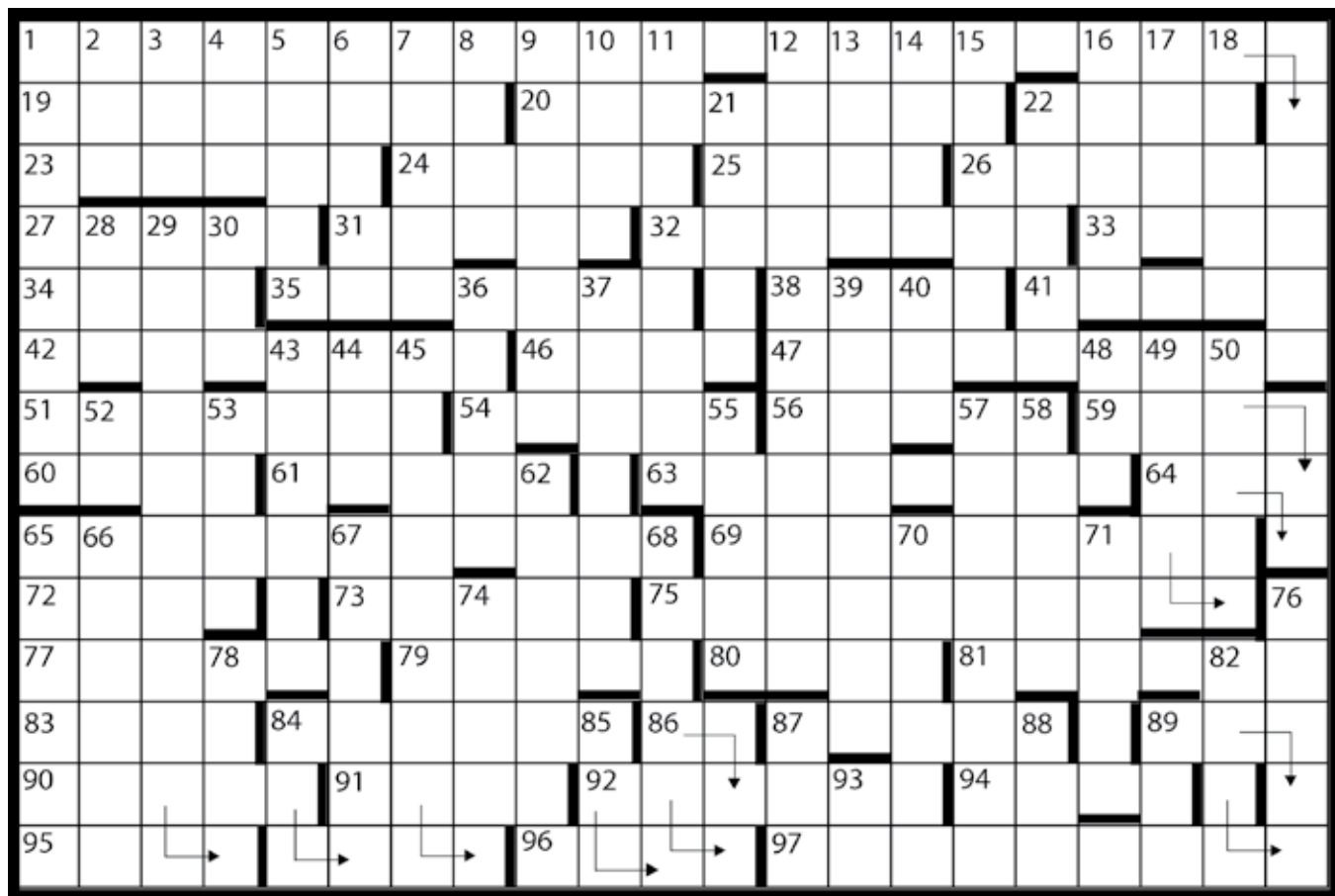
на Тома Измирлиев. 9. Наше ваканционно селище. 10. Нежност, блаженство. 11. Картина от Албрехт Дюрер. 12. Международна детска асамблея. 13. Гимнастически тежести. 14. Упрек. 15. Тесен воал за глава.

16. Система пистолети. 17. Град в САЩ, щата Тексас. 18. името на футболиста Анри (Барселона). 21. Старото име на площад „Дьо Гол“ в Париж. 22. Укрепен замък в Краков. 28. Древните жители на Огнена земя. 29.

Обедняващо име за Калоферската и Карловската котловини. 30. Река в Русия. 36. Вид такса, определена със закон. 37. Континент. 39. Връх в Рила. 40. Хищно жилище насекомо. 43. Роман от Дико Фучеджиев. 44.

малка планета открита от руски астрономи. 45. Роман от Арчибалд Кронин. 48. Първата жена (библ.). 49. Момчетата родени в една и съща година, взимани войници (мн.ч.). 50. Индийски кинорежисьор – „Алам Ара“.

52.- Сигла Пазарджик. 53. Поема от Джордж Байрон. 55. Унгарска кралска династия (1000-1301). 57. Колекционер на монети. 58. Героиня на Н.В. Гогол от комедията „Женитба“. 62. Номинална стойност. 65. Наш град в Родопите. 66. Колоси, гиганти. 67. Отблясък от пожар. 68. Кърлеж. 70. Марка руски автомобили. 71. Наш град. 74. Циркова площадка. 76. Предпазна шапка, шлем. 78. Домакински съд за течности. 82. Наш морски курорт. 84. Стихотворение от Пейо Йворов. 85. Връх в Родопите. 87. Политура. 88. Космическата асоциация на Европа. 89. Румънски пари. 93. Марка наши телефонни апарати.

Живко ДАНДАНОВ

ОТВЕСНО: 1. Зала в пещерата Змейова дупка. 2. Световна организация. 3. Град в Белгия с писта за Формула 1. 4. Вид северен елен. 5. Морал. 6. Френски естраден певец (1938-1980). 7. Град в Италия с писта за Формула 1. 8. Литературен псевдоним на Тома Измирлиев. 9. Наше ваканционно селище. 10. Нежност, блаженство. 11. Картина от Албрехт Дюрер. 12. Международна детска асамблея. 13. Гимнастически тежести. 14. Упрек. 15. Тесен воал за глава. 16. Система пистолети. 17. Град в САЩ, щата Тексас. 18. името на футболиста Анри (Барселона). 21. Старото име на площад „Дьо Гол“ в Париж. 22. Укрепен замък в Краков. 28. Древните жители на Огнена земя. 29. Обедняващо име за Калоферската и Карловската котловини. 30. Река в Русия. 36. Вид такса, определена със закон. 37. Континент. 39. Връх в Рила. 40. Хищно жилище насекомо. 43. Роман от Дико Фучеджиев. 44. малка планета открита от руски астрономи. 45. Роман от Арчибалд Кронин. 48. Първата жена (библ.). 49. Момчетата родени в една и съща година, взимани войници (мн.ч.). 50. Индийски кинорежисьор – „Алам Ара“.

ОТИДЕ СИ ЕДИН ГОЛЯМ ТУРИСТ
На 26.09.2009 г. туристите от гр. Разлог с дълбока скръб се разделиха с

МАРИЯ ПЕТРОВА БОНЧЕВА

Тя беше прекрасен и всеотдаен човек, дългогодишен и неуморим турист, една от основателките на Клуба на жените туристки „Планинарка“ в града, който тази година навърши четвърт век.

Мария Бончева замина сама в своя последен земен поход, но ще остане в спомените ни като пример за всеотдайност, безгранична любов към хората и красотата на природата.

Поклон пред светлата ѝ памет!

ТД „Пирин“, гр. Разлог

Издава: Издателска къща „Ехо“ ЕООД

Адрес на редакцията:

1000 София, бул. „Васил Левски“ № 75, ет. 5, ст. 525
Тел: 02/ 93 00 680; Факс: 02/986 22 55; ISSN-0205-0943
e-mail: eho@btsbg.org; www.btsbg.org

Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец

ГЛАВЕН РЕДАКТОР: Нина Мишкова, Емилия Бахарова – редактор и зав. реклама

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: Милен Вълков – председател на СБЖ и член на СЕМ;

Ясен Антонов – бивш гл. редактор на в. „Ехо“; проф. д-р Витан Влахов – председател на УС на ПСС; инж. Иван Петров – председател на Българската асоциация по картография; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; Георги Кърпачев – председател на Републиканската комисия по маркировка при БТС, Кънчо Долапчиев – НСА, катедра ТАОС;

Графично оформление и предпечат: Милен Алексиев

Печат: „Илинден - 2000“ ООД

Уважаеми учители и родители,

Учебната година започна и спазвайки традицията на българското училище, всяка есен се организират екскурзии до културни и исторически забележителности, които обхващат и 100-те национални туристически обекта. Топлата мека есен е подходяща за излети и походи сред красивата българска природа, за „зелени“, а малко по-късно и за „бели“ училища.

Предлагаме на вашето внимание подходящи обекти за лагери и обучение сред природата.

ЗЕЛЕНИ УЧИЛИЩА –

5-дневни

Рила – УЦ „Мальовица“, х. Мальовица, х. Пионерска, къмпинг Верила – Сапарева баня; **Пирин** – х. Я. Сандански; **Беласица** – х. Беласица; **Стара планина** – х. Ком, х. Бузлуджа; **Родопи** – х. Смолянски езера, х. Триградски скали, х. Тешел, х. Скални мостове, х-л Кисловодск –Велинград, Белмекен – х-л Хр. Смирненски; Копривщица; Тур. дом в Белоградчик, х. Бунтовна над село Кръстевич и др.

Цена: 105 лв. (храна и нощувка), допълнително заплащане за транспорт от 20 до 40 лв. в зависимост от обекта.

СКИ училища и СКИ лагери –

5-дневни и 7-дневни

Рила – УЦ Мальовица, х. Шумнатица; **Стара планина** – х. Ком,

Цена: 240 лв. – 5-дневен

Природата – възпитател и учител

лагер; 340 лв. – 7-дневен лагер.

Цената включва: пълен пансион, ски учител, ски екипировка, карта за влек, застраховка, транспорт до обекта.

Х-л Хр. Смирненски – Белмекен.

Цена: 180 лв. – за 5-дневен лагер; 250 лв. за 7-дневен лагер.

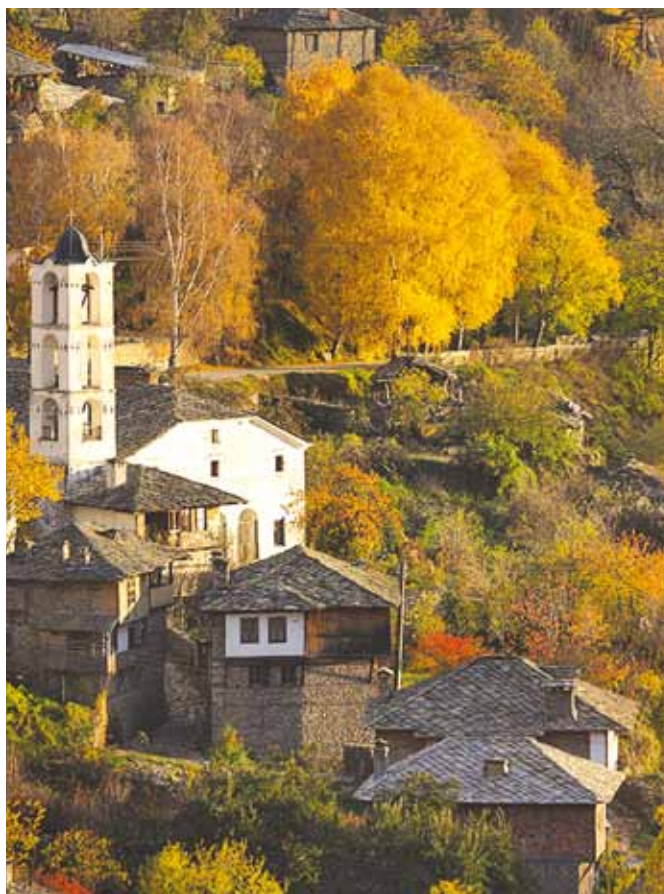
Цената включва: пълен пансион, ски учител, ски екипировка, карта за влек, застраховка, транспорт до обекта.

ЗИМНА ЕДНОСЕДМИЧНА ПОЧИВКА В ОБЕКТИТЕ НА БТС

САМО ЗА 180 ЛВ.

От м. октомври до м. април – цената включва (храна, нощувка, застраховка)

Рила – УЦ „Мальовица“, х. Шумнатица, къмпинг Верила – Сапарева баня, х. Пионерска; **Родопи** – х. Триградски скали, х. Тешел, х. Смолянски езера, х. Скални мостове, х. Изгрев, х. Персенк; **Пирин** – х. Яне Сандански, х. Каменица (Беговица); **Бела-**

сица – х. Беласица; **Стара планина** – х. Рай, х. Узана, х. Незабравка, х. Ком, Тур. дом в Белоградчик, Копривщица, Бунтовна – над с. Кръстевич и др. по ваше желание.

За контакти и резервации: Инфоцентър – БТС, София, бул. В. Левски 75 (подлез), 02 980 12 85, 089 66 88 320, 089 66 88 319.

Очаквайте в следващия брой нашите предложения за атрактивно и весело прекарване на Студентския празник сред природата на много ниски цени!

Тони Ушева

ЗА КОНКУРСА „МОЕТО ТУРИСТИЧЕСКО ЛЯТО“

Уважаема редакция, Заедно с много мои приятели и съученици участваме в движението „100 НТО – „Опознай България, за да я обикнеш“. Едно от най-хубавите ми пътувания това лято беше свързано именно с посещение на някои от обектите и слагане на печати в книжката. Предлагам ви своя пътепис.

Калина Невенова
Боянова, 11 г.,
Велико Търново

ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ЕДНО ПЪТУВАНЕ

Първата ни спирка беше Бачковският манастир. Качихме се до горе и се разходихме около църквата. На излизане огледахме сергиите и отидохме в един ресторант, при който имаше водопад и много риби. Влязохме в колата и тръгнахме към следващата спирка – Чудните мостове. Те са се образуваха от пълноводната в миналото река. Има два моста – голям и малък.

Потеглихме към Пампорово и връх Снежанка. Имаше и няколко лифта. Отидохме до сладкарницата, от която се виждаше целият район. Беше много високо и красиво. Поразходихме се и тръгнахме отново на път.

Минахме през село Широка лъка и тръгнахме към Триградското ждрело.

Отидохме при пещерата Дяволското гърло. Тази пещера е нова, с изкуствено прокопан вход. Смята се, че оттам е минал Орфей, за да търси своята любима. След като изкачихме около двестата стъпала, най-накрая стигнахме до изхода. Там също имаше водопад. Продаваха мед и чай.

Ягодинската пещера. Не сме влизали вътре, но знаем, че температурата стига до 6 градуса по Целзий. Също така там е имало умели грънчари, които са били принудени да се махнат след голямо земетресение.

Тръгнахме към град Батак. Там е имало голямо клане по време на Априлското въстание. Там има и кладенец, който майките са изкопали с нокти, за да съберат вода за децата си. Църквата е била запалена и всички са загинали.

Не сме влизали в пещерата Снежанка и от нея знаем малко неща. На около един километър от нея си опяхме палатките. През нощта ни обикаля лисица.

На сутринта тръгнахме към Националния музей „Христо Ботев“ в град Калофер. Влязохме и в къщата му, която е била опожарена и е останало само трикрако столче и шевната машина на майката на поета.

Отидохме и до Храм-паметника в град Шипка. Той е построен от руснаците и е със златни кубета. Вътре е много красиво. И там имаше сергии с магазинчета. Изкачихме и връх Шипка. Беше много студено и затова веднага си тръгнахме.

Всички обекти, през които минахме, са част от Стоте национални туристически обекта.

НАЗАД ВЪВ ВРЕМЕТО

Древно тамплиерско погребение в Сандански

Уникална гробница е открита в град Сандански при разкопки за строеж на жилищен блок. Археолозите от местния исторически музей, начело с Владимир Петков (директор на музея), веднага започнаха проучвания на костния материал и разкриване на други странични входове. В гробницата, с размери 8 м дължина и 6 м ширина, са открити 20 погребения, без да са положени дарове. Става дума за мавзолей с единствен вход (една основна камера с две по-малки), затворен от огромен камък, с много интересна архитектура от раннохристиянския период (IV-V

век). Допълнително ще се проучва дали има още погребения в страничните камери. Костите на телата, положени в мавзолея, са в добро състояние (напълно запазени скелети) за разлика от предишната открита гробница – с един запазен скелет, като другите се рушаха само при докосване. Допълнително ще се проучва дали има още погребения в страничните камери.

След преместване на огромния камък от входа са открити три тамплиерски кръста, червени на цвят, на бяла стена. Находката отпреди 15 века може да се превърне в отличен експозиционен обект за разглеждане от много туристи от цял свят, които посещават най-слънчевия град в България заради лечебните минерални извори и богатата древна история.

Предстои много работа за обработка на костния материал, изготвяне на антроположки анализ, документиране, подреждане и съхраняване за бъдещите поколения. Свещеници от храм „Св. Георги Победоносец“ в град Сандански, който е умален вид по конструкция на Храм-паметник „Александър Невски“ в столицата, отслужиха на мястото на уникалната гробница-мавзолей упокой-

на панихидата в тяхна памет.

Нужно е по-добро укрепване на обекта и конструкторска намеса за опазване живота на хората, които работят там, и тези, които проявяват любознателност и интерес към историята. Всеки ден групи ученици и възрастни идват да разглеждат новооткритите разкопки. Възстановената част от Епископската базилика в град Сандански и новооткритата гробница-мавзолей са крачка напред в развитието на културния туризъм в международния курорт.

Роска Ноцкова,
гр.Сандански